

ΓΕΛΑ... ΕΙΝ' Η ΖΩΗ ΜΙΑ ΤΡΕΛΑ!

*Ερευνητική Εργασία
Α' Λυκείου 3^{ου} Γ.Ε.Λ. Άργους
Σχ. Έτος 2012-2013*

Περιεχόμενα

Τμήμα Ερευνητικής Εργασίας.....	4
Πρόλογος.....	5
Ορισμός γέλιου	6
Τι είναι το γέλιο. Γιατί το γέλιο είναι φάρμακο.....	6
Πότε και γιατί γελάμε.	6
Φανταστείτε έναν κόσμο χωρίς γέλιο.	6
Παγκόσμια ημέρα γέλιου	8
Παγκόσμια ημέρα γέλιου	8
Ιστορία του γέλιου	9
Καρικατούρα - Γελοιογραφία	10
Ιστορία	10
Η γελοιογραφία στην Ελλάδα.....	12
Μουσεία καρικατούρας.....	13
Οι Γελωτοποιοί του Μεσαίωνα	13
Κουέντιν Μέτσις.....	14
Πορτραίτα και καρικατούρες.....	14
Κωμική όπερα	15
Φωκίων Δημητριάδης (1894 – 1977)	15
Συλλογές γελοιογραφιών του	16
Μέντης Μποσταντζόγλου	16
Κατάλογος λευκωμάτων και βιβλίων	17
Γιάννης Καλαϊτζής	17
Είδη γέλιου.....	18
Ελληνικές Προσωπικότητες	19
Ξένες Προσωπικότητες	19
Ατάκες για γέλιο.....	21
Κατηγορίες ανέκδοτων	21
Πως ο κινηματογράφος προκαλεί γέλιο;.....	21
Πως το σχολείο προκαλεί γέλιο.....	21
Πως παράγεται (μέσα που προκαλούν γέλιο).....	22
Είναι μεταδοτικό;.....	22
Ποιες άλλες βασικές πηγές γέλιου υπάρχουν;.....	22
Η επικαιρότητα είναι αγαπημένο θέμα για ανέκδοτα;.....	22
Η οικονομική κρίση θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με γέλιο;	22

Είναι πηγή γέλιου η αστεία παροιμία;	22
Πηγή γέλιου η παρέα.....	23
Είναι πηγή γέλιου η άνοια;	23
Πλεονεκτήματα - προτερήματα γέλιου	25
Η επιτακτική ανάγκη «εγκαθίδρυσης» του γέλιου στις μέρες μας.....	28
Σημασία του γέλιου στο σχολείο	29
Μπορεί να ασκηθεί στο σχολείο «αγωγή» γέλιου;.....	30
Αρνητικές επιπτώσεις του γέλιου	31
Πρωταπριλιάτικη φάρσα	32
Αναζητώντας την προέλευση της Πρωταπριλιάτικης φάρσας.....	32
Αστείες καταστάσεις.....	33
Αποφθεγματικές φράσεις.....	34
Συμπεράσματα ερωτηματολογίου	35
Επίλογος.....	42
Βιβλιογραφία	43

Τμήμα Ερευνητικής Εργασίας

ΓΙΑΓΚΙΟΖΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΔΕΝΕΖΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΚΑΡΚΑΛΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΚΟΛΙΓΛΙΑΤΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΑΡΙΑ
ΜΑΖΩΜΕΝΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΜΟΥΛΛΑΪ ΦΑΤΙΟΝΑ
ΜΠΕΖΙΑΝΙ ΑΝΤΕΛΑΪΝΤΑ
ΜΠΟΜΠΕΤΣΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ
ΜΠΟΝΤΑΪΤΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΑΛΙΜΟΒΑ ΓΚΑΝΖΙΝΑ
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΧΙΝΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ ΕΥΤΥΧΙΑ
ΤΣΑΚΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικοί

ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΔΟΥΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Πρόλογος

Ζούμε, δυστυχώς, σε καιρούς χαλεπούς. Αυτό που χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή δεν είναι τόσο η οικονομική ύφεση αλλά κυρίως η ηθικοπνευματική κρίση. Κυριαρχεί η ανηθικότητα και ο νιχιλισμός. Προτάσσεται διαρκώς η καταναλωτική μανία. «Και ο άνθρωπος κατάντησεπραμάτεια» όπως αποφαινεται ο Σεφέρης. Ζει για να καταναλώνει και δεν καταναλώνει για να ζει. Πιστεύει στο έπακρο σε κάλπικες αξίες: το χρήμα και πως αυτό θα του επιφέρει μία ευδαιμονικότερη ζωή, στις υλικές και σωματικές απολαύσεις, στο πως θα επιτύχει μία κοινωνική αναρρίχηση,... Σ' αυτές τις συνθήκες, τις οποίες βιώνουμε οφείλουμε να εναντιωθούμε. Και το γέλιο μας επιτρέπει να υποστούμε αυτήν την κατάσταση ή να την βιώσουμε με τρόπο πιο ανώδυνο.

Νομίζω ότι το παραπάνω ώθησε αρκετούς από τους μαθητές, για να επιλέξουν ως πρώτη επιλογή να συμμετέχουν σ' αυτό το Project «ΓΕΛΑ ΕΙΝ' Η ΖΩΗ ΜΙΑ ΤΡΕΛΑ». Θέλαμε και το επιτύχαμε σε μεγάλο βαθμό να ανακαλύψουμε τα οφέλη που παρέχει το γέλιο και να μοιραστούμε τις απόψεις μας με τους υπολοίπους συμμαθητές μας, νέοι που συμμερίζονται τις ίδιες ανυσηχίες.

Για να γίνω πιο σαφής, θέσαμε ως πρωταρχικό στόχο από τα πρώτα κιόλας μαθήματα κάποια ερευνητικά ερωτήματα στα οποία κληθήκαμε να δώσουμε μία απάντηση. Τα σταχυολογώ παρακάτω:

- Τι είναι, στην πραγματικότητα, το ΓΕΛΙΟ;
- Ποιος μας προκαλεί ΓΕΛΙΟ; Ποιες είναι, δηλαδή, οι πηγές που διεγείρουν το «γελαστικόν» ένστικτο;
- Πότε και πού γελάμε (όχι άσκοπα αλλά λόγω συγκεκριμένων περιστάσεων);
- Πώς γελάμε;
- Ποιες είναι οι «ευεργεσίες» του ΓΕΛΙΟΥ τόσο στο σχολικό χώρο όσο και ευρύτερα στην κοινωνία;
- Ποια είναι η αρνητική πτυχή του γέλιου και σε ποιες περιστάσεις χρησιμοποιείται;

Μια σωρεία απαντήσεων που προσπαθήσαμε να απαντήσουμε εμείς, οι μαθητές α)είτε από το υπάρχων γνωστικό μας πεδίο β)είτε από πληροφορίες και υλικό που συλλέξαμε στα διαδικτυακά sites και από γ)βιβλία που μας πρότειναν οι υπεύθυνοι καθηγητές κατά κύριο λόγο.

Παραθέτουμε παρακάτω το αποτέλεσμα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε ή μάλλον της προσπάθειας να φωτίσουμε όσο το δυνατόν εκτενέστερα τις πτυχές του θέματος που αναλάβαμε, το ΓΕΛΙΟ.

Το αν είναι καλό ή κακό σεις το κρίνετε.

ΚΑΛΗ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ!!!

Ορισμός γέλιου

Το γέλιο είναι *ουδέτερη*, αυθόρμητη, ηχηρή έκφραση χαράς ή ευχάριστης αντίδρασης σε κάτι αστείο, η οποία παράγεται από γρήγορες κινήσεις του διαφράγματος και των κοιλιακών μυών.

Τι είναι το γέλιο. Γιατί το γέλιο είναι φάρμακο.

Δώρο ζωής είναι το γέλιο. Λειτουργεί σαν βαλβίδα ασφαλείας, διευρύνει την ενέργεια στο σώμα και το νου και μας επιτρέπει να βλέπουμε τα προβλήματα μας με άλλο μάτι. Ταυτόχρονα, είναι ένα γιατρικό που, όπως απέδειξαν μελέτες, επιδρά στο ανοσοποιητικό σύστημα, χαλαρώνει το διάφραγμα, αναζωογονεί το πεπτικό σύστημα και βοηθά το κυκλοφορικό. Έχει αποδειχθεί ακόμη ότι τα μωρά που θηλάζουν από μητέρες με χιούμορ έχουν λιγότερα αναπνευστικά προβλήματα. Τα τελευταία χρόνια, με τη βοήθεια των προηγμένων απεικονιστικών μεθόδων του εγκεφάλου, καθώς και με κλασικό πειραματισμό, οι επιστήμονες έμαθαν πολλά για τη φυσιολογία του γέλιου και μπορούν να μας εξηγήσουν τα «γιατί» των παρατηρήσεών μας.

Πότε και γιατί γελάμε.

Γελάμε, λένε οι επιστήμονες, όταν ένα ερέθισμα φθάσει σε συγκεκριμένες περιοχές του εγκεφάλου -δεν αμφιβάλλει κανείς ότι το γέλιο γεννιέται στον εγκέφαλο. Πρακτικά το ερέθισμα μπορεί να είναι αισθητηριακό (το γαργαλητό), χημικό -το πρωτοξείδιο του αζώτου δεν έχει ονομαστεί τυχαία «το αέριο του γέλιου»- ή πνευματικό (το χιούμορ).

Αυτό που προκαλεί το γέλιο από το γαργαλητό είναι η αντίδραση του οργανισμού σε ένα ασυνήθιστο αισθητηριακό ερέθισμα. Δεν είναι τυχαίο που οι μασχάλες και οι πατούσες των ποδιών είναι τα σημεία του σώματος από όπου προκύπτει το περισσότερο γέλιο εκ γαργαλητού: όπως και τα πλευρά μας, πρόκειται για περιοχές προστατευμένες που σπανίως έρχονται σε επαφή με εξωτερικά ερεθίσματα.

Γιατί όμως να προκαλείται γέλιο από ένα ασυνήθιστο εξωτερικό ερέθισμα; Δεν θα ήταν λογικότερο να προκαλείται φόβος; Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι εξελικτικά το γέλιο γεννήθηκε ως αντίδραση του οργανισμού σε έναν κίνδυνο, ήταν μία από τις εκφράσεις του φόβου που δημιουργούσε η έκπληξη και ίσως να ήταν ένας τρόπος να ειδοποιηθούν οι γύρω. Άλλωστε αυτός ο επικοινωνιακός χαρακτήρας του γέλιου είναι εξίσου αρχέγονος.

Οι ανθρωπολόγοι θεωρούν ότι μια ιστορία σαν την παρακάτω δεν πρέπει να απέχει πολύ από την πραγματικότητα: μια ομάδα πρωτογόνων κάθεται γύρω από τη φωτιά. Ξαφνικά ένας θόρυβος ακούγεται από τους θάμνους και όλοι παγώνουν. Ο τολμηρότερος σηκώνεται, βαδίζει με προφύλαξη προς το σημείο από όπου ακούγεται ο θόρυβος και κρατώντας την ανάσα του σπρώχνει με δύναμη τα κλαδιά. Αντί για θηρίο, όλη η ομάδα βλέπει έναν ακίνδυνο σκίουρο να ροκανίζει το βελανίδι του και ξεσπά στα γέλια. Πρόκειται για γέλια ανακούφισης αλλά και γέλια που φέρνουν τα μέλη της ομάδας πιο κοντά.

Φανταστείτε έναν κόσμο χωρίς γέλιο.

Ξαφνικά να μην μπορούμε να γελάσουμε, ούτε να καταλάβουμε ένα αστείο. Να μην μπορούμε να δημιουργήσουμε μία ατμόσφαιρα χαράς γύρω μας! *Υπάρχει κανείς που να θέλει να ζει έτσι;* Το γέλιο είναι το δώρο της ζωής, ώστε το βίωμα της πεζής καθημερινότητας να μπορεί να μετατραπεί σε μια γοητευτική ποιοτική εμπειρία. Ήρθε, λοιπόν, η στιγμή να μάθουμε ότι η ζωή έχει τουλάχιστον δύο όψεις. *Ευτυχώς που η μια είναι ξεκαρδιστική!*

Υπάρχει ειδική μέρα αφιερωμένη στο γέλιο. Τού αφιέρωσαν μία ημέρα του χρόνου, η οποία είναι τη πρώτη Κυριακή του Μαΐου. Εμείς όμως θα πρέπει να του αφιερώσουμε όλες τις ημέρες, γιατί «*μία ημέρα χωρίς γέλιο είναι μία χαμένη ημέρα*».

Το γέλιο, από το χαμόγελο ως το τρανταχτό ξεκάρδισμα, είναι κομμάτι του συναισθηματικού κόσμου μας και μας χαρακτηρίζει. Θυμόμαστε ευχάριστα ένα χαμογελαστό πρόσωπο, αντιλαμβανόμαστε πότε ένα γέλιο είναι ειλικρινές ή απλή μυϊκή σύσπαση και αντιδρούμε αναλόγως, διατηρούμε ζωντανό στα αφτιά μας το τρανταχτό γέλιο ενός αγαπημένου προσώπου που είναι μακριά. Αναπόσπαστο στοιχείο στη ζωή μας είναι το γέλιο με το οποίο ασχολήθηκαν μαζί του φιλόσοφοι, καλλιτέχνες και λογοτέχνες και μάλιστα από αρχαιότατων χρόνων. Παραδόξως αυτοί που το αγνόησαν εντελώς και επί μακρόν ήταν οι επιστήμονες, οι οποίοι μόλις την τελευταία εικοσαετία καταδέχθηκαν να ασχοληθούν μαζί του. Υπάρχει άνθρωπος που δεν αισθάνθηκε να επικοινωνεί και να γνωρίζει τον μέχρι προ ολίγων στιγμών άγνωστο συνδαιτυμόνα ή συνταξιδιώτη ή περαστικό με τον οποίο μοιράστηκε το ίδιο γέλιο;

Παγκόσμια ημέρα γέλιου

Η Παγκόσμια Ημέρα Γέλιου ξεκίνησε να εορτάζεται στην Ινδία το 1998 με πρωτοβουλία του δρ Μαντάν Κατάρια, που πιστεύει στις θεραπευτικές ιδιότητες του γέλιου. Στη συνέχεια εξαπλώθηκε στις αγγλοσαξονικές χώρες, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, τις σκανδιναβικές χώρες και έκτοτε εορτάζεται την πρώτη Κυριακή κάθε Μαΐου.

Μία τυπική Παγκόσμια Ημέρα Γέλιου περιλαμβάνει Πορεία Ειρήνης, ασκήσεις γιόγκα με γέλιο και συγκέντρωση των συμμετεχόντων σε ανοιχτό χώρο με δραστηριότητες γέλιου και προσευχή για την Παγκόσμια Ειρήνη.

Ο ιδρυτής της Παγκόσμιας Ημέρας Γέλιου δρ. Μαντάν Κατάρια σημειώνει: «Οι πολεμικές αναμετρήσεις στον κόσμο είναι αντανάκλαση του εσωτερικού πολέμου που διεξάγεται στα μυαλά των ανθρώπων. Η αιτία που δεν γελάμε πολύ σήμερα είναι επειδή δεν κατανοούμε την αληθινή σημασία του γέλιου. Το γέλιο δεν είναι μόνο διασκέδαση και χαβαλές, αλλά και έκφραση της ευτυχίας, που μπορεί να έλθει μόνο αν κατανοήσουμε τον σκοπό της ζωής».

Ιστορία του γέλιου

Το γέλιο αναβλύζει πηγαία από μέσα μας, εκφράζει συναισθήματα, μεταβιβάζει ολόγυρα την πληροφορία της ευχαρίστησης, της χαράς, της χαλάρωσης, της έκπληξης και όλης της συναισθηματικής κατάστασης εκείνου που το βιώνει. Το γέλιο πρόκειται για ένα συναίσθημα πολύ ευχάριστο - τουλάχιστον σε μία από τις πολλές του αποχρώσεις - και προκαλείται όταν μπορούμε να αντιληφθούμε στις καταστάσεις που ζει ο καθένας μας κάτι κωμικό, αστείο, παράλογο, κάτι που δεν υπακούει σε κανόνες λογικής ούτε υποτάσσεται στην τάξη. Πολλά γεγονότα του κόσμου που μας περιβάλλει τα αντιλαμβανόμαστε σαν φυσικά, λογικά, σωστά, από συνήθεια, σχεδόν αυτόματα. Για να γελάσει κανείς θα πρέπει να έχει την ικανότητα να βγει έξω από τον συνηθισμένο αυτοματισμό της αντίληψης και να δει στις "φυσιολογικές" πράξεις και αμοιβαίες σχέσεις των ανθρώπων το αλόγιστο και παράλογο.

Ξεκινώντας από το μικρό χαμόγελο και φτάνοντας έως το τρανταχτό ξεκάρδισμα, είναι ένα κομμάτι του συναισθηματικού μας κόσμου που μας χαρακτηρίζει, είναι δώρο της εξελικτικής διαδικασίας από την πρωτόγονη φύση μας έως σήμερα. Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι στην πορεία της ανθρώπινης εξέλιξης το γέλιο, πρωτοεμφανίστηκε πιθανότατα και ως αντίδραση στον κίνδυνο, και γενικότερα σε κάθε άγνωστη εμπειρία. Ίσως ήταν μία από τις εκφράσεις του φόβου που δημιούργησε η έκπληξη ή ακόμη και ένας τρόπος να ειδοποιηθούν οι γύρω για περιεργα συμβάντα και γεγονότα. Ο Αριστοτέλης θεωρούσε τον άνθρωπο ως το μόνο γελαστικό ζώο και ότι το γέλιο επιφέρει *κάθαρση με ανώδυνο τρόπο*. Ο Ιπποκράτης πίστευε στη θεραπευτική αξία του γέλιου, ενώ ο Δημόκριτος ήταν γνωστός ως «ο φιλόσοφος που γελά», συνέδεε το γέλιο με το «κωμικό της ανθρώπινης φύσης και ζωής», παρομοίαζε τους ανθρώπους με κόκκους άμμου στην ακτή του Απείρου και γελούσε με την ιδέα που έχουν οι άνθρωποι για τον εαυτό τους και τις ασχολίες τους σε σχέση με την πραγματική τους θέση μέσα στο Σύμπαν. Ο Πυθαγόρας, έκρινε αν θα δεχτεί κάποιον για μαθητή του από τον τρόπο που γέλαγε.

Ο άνθρωπος και οι ανθρωποειδείς πίθηκοι κληρονόμησαν την ικανότητα να γελούν από τον κοινό τους πρόγονο που έζησε πριν από δέκα εκατομμύρια χρόνια, εκτιμούν ερευνητές που γαργάλησαν εκπροσώπους όλης της υφομοταξίας. Το γέλιο του χιμπατζή, του γορίλα και του ουραγοτάγκου δεν ακούγεται σαν το ανθρώπινο γέλιο, ωστόσο η ανάλυση των ήχων στον υπολογιστή αποκάλυψε ομοιότητες, οι οποίες μάλιστα βρίσκονται σε συμφωνία με το εξελικτικό δέντρο των πρωτευόντων θηλαστικών. Από την εποχή του Δαρβίνου οι επιστήμονες είχαν παρατηρήσει ότι οι ανθρωποειδείς πίθηκοι παράγουν χαρακτηριστικούς ήχους όταν γαργαλιούνται και όταν παίζουν, πιθανώς για να δείξουν ότι ενδιαφέρονται για το παιχνίδι και τις κοινωνικές συναναστροφές. Το γέλιο τους μοιάζει συνήθως με λαχάνιασμα ή αποτελείται από μια σειρά σύντομων γρυλισμάτων. Το γέλιο εμφανίστηκε πριν ο άνθρωπος διαχωριστεί από το εξελικτικό παρακλάδι των ανθρωποειδών πιθήκων. Προηγούμενες μελέτες έχουν δείξει πάντως ότι ακόμα και οι αρουραίοι δείχνουν να γαργαλιούνται, αν και το γέλιο τους αποτελείται από υπέρηχους και δεν γίνεται αντιληπτό από το ανθρώπινο αφτί. Αυτό σημαίνει ότι το γέλιο ίσως εμφανίστηκε ακόμα πιο νωρίς στην εξέλιξη των θηλαστικών.

Στην αρχαιότητα το γέλιο κατείχε σημαντική θέση στη ζωή των ανθρώπων σαν ένα από τα μέσα που ενίσχυε την ψυχική, πνευματική, σωματική υγεία και αρμονία.

Πριν η Ελλάδα αναγνωριστεί ως αυτόνομο κράτος υπήρχε μια κοινωνία όπου οι άνθρωποι πιθανόν δεν έκλαιγαν καθόλου μα μονό ίσως γελούσαν. Την μυκηναϊκή εποχή οι άνθρωποι έμαθαν να γελούν ξαφνικά σε μια στιγμή αποφόρτισης. Την εποχή του χαλκού οι άνθρωποι πρώτη φορά γέλασαν αυθόρμητα από τις αστείες χειρονομίες που έκαναν για να συνεννοηθούν. Την Ομηρική εποχή άνθρωποι δεν γελούσαν αλλά από τις προσθαφαιρέσεις που έκαναν οι ραψωδοί στην επική ποίηση για να διασκεδάσουν το λαό στα πανηγύρια του βρήκε ξανά το αυθόρμητο γέλιο. Μέχρι τότε διασκεδάζαν μονό όταν ξέφευγαν από την δουλειά αλλά χωρίς να γελούν.

Καρικατούρα - Γελοιογραφία

Ο όρος καρικατούρα προέρχεται από την ιταλική λέξη caricare, (= «φορτώνω») και σημαίνει υπερβολή με γελοία διαστρέβλωση των μερών ή των χαρακτηριστικών. Με άλλα λόγια, το «φορτίο» στο σχέδιο εκτός της υπερβολής προσδίδει και περισσότερο νόημα μέσω ενός αναπάντεχου μετασχηματισμού.

Ως καρικατούρα (γελοιογραφία) χαρακτηρίζεται κάθε ζωγραφική παράσταση της οποίας τα κύρια γνωρίσματα προσώπων ή πραγμάτων αποδίδονται κωμικά παραλλαγμένα. Στόχος της γελοιογραφίας είναι η διακωμώδηση προσώπων από τους λόγους ή τις πράξεις τους καθώς και καταστάσεων μιας και μεγαλοποιεί τα φυσικά γνωρίσματα κυρίως τα ελαττώματα, ή με αντιθέσεις, καταδεικνύει την ασυμφωνία των φυσικών χαρακτηριστικών ή των ηθικών ιδιοτήτων του γελοιογραφούμενου προσώπου προκειμένου να αναδείξει κωμικό στοιχείο.

Η αξία της γελοιογραφίας συνάγεται από το λεπτό και συνάμα δριμύ πνεύμα, συνδυαζόμενο με σαφήνεια και απλότητα, έτσι ώστε να προκαλείται αυθόρμητα στον παρατηρητή εύθυμη διάθεση ακόμα και όταν αυτή αποσκοπεί στο σαρκασμό ή στην εχθρότητα. Αντίθετα, η ψυχρότητα και η ασάφεια έχουν ως συνέπεια την αποτυχία της γελοιογραφίας.

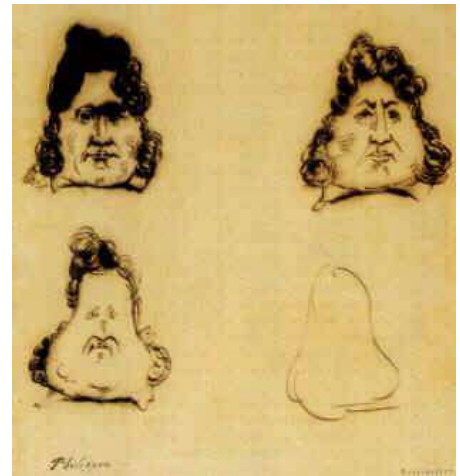
Ιστορία

Η γελοιογραφία ήταν γνωστή από τους αρχαίους χρόνους. Κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο, στις αρχές του 4ου αιώνα π.Χ. στην Αθήνα ζούσε ο ζωγράφος Παύσων που κατά τον Αριστοτέλη παρίστανε τους ανθρώπους, όπως οι κωμικοί ποιητές, πολύ χειρότερους σε μια ρεαλιστική τάση παρωδίας και διακωμώδησης. Άλλος γνωστός γελοιογράφος ήταν ο Αντίφιλος της Αιγύπτου (β' μισό του 4ου αιώνα π.Χ.) που λέγεται πως αυτός εισήγαγε τη γελοιογραφία ως είδος της ζωγραφικής και του οποίου τα έργα επειδή σατίριζε κάποιον Γρύλλο ονομάσθηκαν «Γρύλλοι».

Στην Ελληνιστική περίοδο η Αλεξάνδρεια εκπροσωπεί κάθε τι σκωπτικό και γελοιογραφικό είδος στην Τέχνη. Αλεξανδρινός ήταν πιθανώς και ο Γαλάτων που ζωγράφισε τον Όμηρο «έμοῦντα» και τους άλλους ποιητές «*άρυομένους τ᾽ ἔμημεσμένα*», καυτηριάζοντας έτσι τους ποιητές ότι δεν φτιάχνουν τίποτε νέο, αλλά διατηρούν ως πηγή έμπνευσης τον Όμηρο. Άλλοι γελοιογράφοι της εποχής εκείνης ήταν ο Γραφικός, ο Καλάτις κ.ά.

Στο Μεσαίωνα η γελοιογραφία αποτελεί όπλο της Εκκλησίας για να σατιρίσει τους άπιστους και τους αιρετικούς αλλά και την όποια εκδήλωση τέχνης η οποία «περνούσε» τη θρησκευτική. Αντίθετα, η κοσμική τέχνη χρησιμοποιεί τη γελοιογραφία προς διακωμώδηση του έκλυτου βίου των μοναχών και της σατυρικής αναπαράστασης έμμετρων μεσαιωνικών μύθων.

Κατά τον 16ο αιώνα με την διάδοση της τυπογραφίας συντελείται και η ανάπτυξη της γελοιογραφίας με θέματα από τον καθημερινό βίο. Η γελοιογραφία άρχισε να αναπτύσσεται επί Λουδοβίκου ΙΔ' στη Γαλλία, Αγγλία και λοιπή Ευρώπη μέχρι τη Γαλλική Επανάσταση (1789) όπου και έφθασε στη μεγαλύτερη ακμή της. Κατά τον 16^ο αιώνα κάνει την εμφάνιση της το είδος της καρικατούρας. Οι πρώτοι που καλλιέργησαν αυτό το είδος τέχνης ήταν ο Καράτσι, ο οποίος ήταν καλλιτέχνης, διάσημος για την εξεζητημένη αρτιότητα των έργων του. Δεν έχουν σωθεί πολλά έργα τους. Σύμφωνα όμως με κάποιες πηγές ήταν οι πρώτοι που επινόησαν τη μετατροπή του προσώπου του "θύματος" σε πρόσωπο ζώου, ή ακόμα και σε άψυχο αντικείμενο-μια μέθοδο την οποία χρησιμοποιούν ευρέως οι γελοιογράφοι. Η καθυστέρηση της εμφάνισης της καρικατούρας οφείλεται στον φόβο και στη διστακτικότητα που προκαλούν οι μαγικές ιδιότητες αυτής της αστείας εικόνας που προσπαθεί να περάσει υποσυνείδητα την αλήθεια. Κατά την άποψη του Φιλίπο Μπαλντινούτσι καρικατούρα για τους ζωγράφους και τους γλύπτες είναι μια μέθοδος προσωπογραφίας με την οποία επιδιώκεται η μεγαλύτερη δυνατή ομοιότητα με το επιθυμητό πρόσωπο ενισχύοντας ή τονίζοντας καμιά φορά τα ελαττώματα των χαρακτηριστικών έτσι που η προσωπογραφία να μοιάζει με το αρχικό μοντέλο, αλλά με παραλλαγμένα τα στοιχεία που την αποτελούν. Περίφημο από αυτήν την άποψη του Μπαλντινούτσι είναι και το Ροίρε που δημοσιεύθηκε στο γαλλικό περιοδικό *Le charivarie* και αφορά τον Λουδοβίκο Φίλιππο του οποίου το κεφάλι έχει μετατραπεί από τον εργοδότη του Ντωμιέ Φιλίππον. Το γαλλικό περιοδικό *Σαριβαρί (Le Charivari)* που ιδρύθηκε το 1832, δημοσίευσε περίφημες γελοιογραφίες των Ονορέ Ντωμιέ, Γκαβαρνί, Γκρεβέν, Ζίλ κ.ά. Στην Αγγλία δημιουργός της καλλιτεχνικής γελοιογραφίας ήταν ο Ουίλιαμ Ογκάρ. Το 1841 εκδίδεται το περιοδικό «Παντς» (*Punch*) που συγκεντρώνει την άριστη αγγλική γελοιογραφική παραγωγή από τους Κάρολο Κην, Ρίτσαρντ Ντόυλ, Έντουαρτ Λίνλεϋ Σάμπουρν, κ.ά.

Η εφημερίδα όμως για την υπεράσπισή δημοσίευσε τον αναλυτικό τρόπο από τον οποίο προέρχεται η καρικατούρα και έθεσε το ερώτημα για ποιο από όλα τα στάδια καταδικαζόταν αφού παρά τις αλλαγές το σύνολο παρέμενε το ίδιο. Επίσης τόνισε ότι το μυστικό της καρικατούρας είναι : να δώσει στο "θύμα" μια φυσιογνωμία που θα την κουβαλάει πάντα μαζί του ως κατάρα ή ως είδος γοητείας γι αυτό και αποκαλείται ως το «τεστ επιτυχίας» ενός προσώπου. Αυτό που θεωρούμε πετυχημένη απόδοση σε μια καρικατούρα δεν είναι απαραίτητα αντιγραφή κάποιο ορατού στοιχείου. Γι αυτό τον λόγο δεν βρίσκουμε όλες τις φωτογραφίες εντυπωσιακές. Γιατί η φωτογραφία συλλαμβάνει μόνο κάποια χαρακτηριστικά και σε συγκεκριμένη στιγμή. Οι οπτικές αναμνήσεις είναι εξίσου σημαντικές όσο η ανάμνηση των επιτυχημένων λύσεων. Αυτή την αλήθεια ήξερε και ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι ο οποίος στο έργο του «από την πραγματεία στην ζωγραφική» και κυρίως σε αυτό που ο Torpfer αποκαλούσε «μόνιμα χαρακτηριστικά» της φυσιογνωμίας. Ο Torpfer αγαπούσε να πειραματίζεται με το τι συμβαίνει στα πρόσωπα όταν τα προσωπικά τους στοιχεία και γνωρίσματα υπερτονίζονται σε βαθμό καρικατούρας. Ο Houbraken παραπέμπει τους αναγνώστες του στην πραγματεία του Σαν Λεμπρέν που περιλαμβάνει μια σειρά από σχηματοποιημένα κεφάλια που δείχνουν τα στοιχεία για την απόδοση των συναισθημάτων. Η μεθοδός του παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί βασίζεται στην μελέτη της τέχνης παρά στην παρατήρηση των εκφράσεων. Επίσης διαδόθηκε σε όλη την Ευρώπη μέσω βιβλίων και ειδικών εγχειριδίων. Όσον αφορά την μεγάλη τέχνη οι πειραματισμοί με τους διάφορους ανθρώπινους τύπους και τα ανθρώπινα συναισθήματα είχαν

να αντιμετωπίσουν ένα άλλο στοιχείο της παράδοσης: την ευγένεια και την μεγαλοπρέπεια. Ένας πραγματικός ευγενής δεν γελάει ποτέ ούτε κλαίει, γι αυτό και οι σχετικοί πειραματισμοί έπρεπε κατ'ανάγκη να επιχειρηθούν στο πεδίο της ευθυμογραφικής και της σατυρικής τέχνης.

Ο Χόγκαρθ τον 18^ο αιώνα δείχνει να τον απασχολεί ιδιαίτερα το πώς αποκτά κανείς μια διαχρονική μνήμη φυσιογνωμιών και εκφράσεων και επίσης στο αν η αντιγραφή από τη φύση εξυπηρετεί στις ανάγκες ενός καλλιτέχνη ή όχι. Η ουσία της θεωρίας του βρίσκεται στην παραδοξολογία «ο μόνος τρόπος να μάθεις να σχεδιάζεις είναι να μη σχεδιάσεις ποτέ». Στο έργο του «χαρακτήρες και καρικατούρες» αποτυπώνεται η διαφορά ανάμεσα στη δυνατότητα για ποικιλία και τις υπερβολές της καρικατούρας. Πετυχημένη καρικατούρα για τον Χόγκαρθ είναι το σχέδιο ενός τραγουδιστή που αποτελείται από μια μολυβιά και μια τελεία.

Το 1788, ο Φρανσίς Γκροσέ δημοσιεύει το «Κανόνες για να σχεδιάζει κανείς καρικατούρες» επειδή η διασταύρωση της γελοιογραφικής παράδοσης του Χόγκαρθ με την μόδα είχε οδηγήσει σε μεγάλη ζήτηση. Ο Γκροσέ συνδύαζε τα υποδείγματα του Λεμπρέν και την αρχή των παραλλαγών του Κοζέν και τις ρίζες των θεωριών του Torpfer. Η ελληνική τέχνη έδινε το υπόδειγμα προσώπου κατά τον Γκροσέ ο οποίος υποστήριζε πως αν αλλάξει κανείς τις αναλογίες θα δημιουργηθεί ένα σύνολο κεφαλιών για γελοιογραφικά σχέδια. Ωστόσο ο Ονορε Ντωμιέ, ο κληρονόμος της αγγλικής γελοιογραφικής παράδοσης, ο οποίος στέκει άνετα δίπλα στον Ντελακρουά και τον Μιέ. Ο Ντωμιέ διέθετε ασυνήθιστη μνήμη και έτσι περιφρονούσε κάθε είδους αντιγραφή από κάποιο μοντέλο. Συγκεντρώνεται σε βασικά φυσιογνωμικά στοιχεία που προβάλλει με τέτοια δύναμη που ξεχνάει κανείς περιγράμματα και φόρμες και καθιλώνεται στη ζωτικότητα τους. Θεωρήθηκε ο ευεργέτης της καρικατούρας.

Το γαλλικό περιοδικό *Σαριβαρί* (*Le Charivari*) που ιδρύθηκε το 1832, δημοσίευσε περίφημες γελοιογραφίες των Ονορέ Ντωμιέ, Γκαβαρνί, Γκρεβέν, Ζίλ κ.ά. Στη Γερμανία αντίστοιχο περιοδικό ήταν το «Φλίγκεντε Μπέττερ» με γελοιογραφίες των Μελγκεντόρφερ, Ράϊνικε, Ιμπάουερ, του λαϊκότερου γελοιογράφου του Ανοβέρου του Μπους κ.ά. Στην Αυστρία τα περιοδικά της Βιέννης «Νόυε Ιλλουστρίτε Τσάιτουγκ» και «Χουμοριστίσε Μπλέττερ» διακωμωδούσαν τον Αυτοκράτορα της Γερμανίας, τον Βίσμαρκ, τον Βάγκνερ και την ελαφρά γυναίκα της Βιέννης. Στην Αγγλία δημιουργός της καλλιτεχνικής γελοιογραφίας ήταν ο Ουίλιαμ Ογκάρ. Το 1841 εκδίδεται το περιοδικό «Παντς» (*Punch*) που συγκεντρώνει την άριστη αγγλική γελοιογραφική παραγωγή από τους Κάρολο Κην, Ρίτσαρντ Ντόυλ, Έντουαρτ Λίνλεϋ Σάμπουρν, κ.ά.

Στους ακόμη νεότερους χρόνους αναδείχθηκαν πάμπολλοι γελοιογράφοι που άξιζαν όπως ο Βέλγος Λέο Ζο, ο Ελβετός Ζυλλενμάχαρ, ο Ιάπωνας Ανταμαρακάρο, ο Ιταλός Καπιέλο, ο Μεξικανός Μοντενέγκρο, ο Ρώσος Ζλόνιτφ, ο Τούρκος Χαλίντ Ρασίντ κ.ά. Επίσης σατυρικά περιοδικά το ιταλικό «Πασκουϊνο», το «Σουθέσος» του Σαντιάγκου, το «Φλόο» της Βιέννης, το «Καρέμ» της Κωνσταντινούπολης κ.ά.

Η γελοιογραφία στην Ελλάδα

Το Γελοιογραφικό πνεύμα στην Ελλάδα εκπροσώπησαν τα περιοδικά «Ασμοδαίος» και «Άστυ». Πρώτος που καλλιέργησε με σαφήνεια, κομψότητα, απλότητα αλλά και πνευματώδη χαρακτήρα το είδος αυτό της τέχνης ήταν ο Θέμος Άννινος που υπήρξε και ο εκδότης των παραπάνω περιοδικών. Επόμενοι ήταν ο Δημήτριος Γαλάνης, ο Παπαντωνίου, ο Αριστεύς, ο Σταματίου, ο Κουμετάκης, ο Αντωνιάδης (ΣΟΦΟ), ο Δημητριάδης, και ο ζωγράφος Ροϊλός.

Νεότεροι αυτών μέχρι το 1950 διακρίθηκαν οι Καστανάκης, Μαυριλάκος (Noir), Παπαδημητρίου, Αντωνιάδης, Γ. Γκέιβελς, Αρσλόγλου, Κ. Μαραγκός, Κ. Ρωμανός του Καϊρου, Σ. Πολενάκης, Π. Παυλίδης, Μ. Γάλλιας, Ε. Τερζόπουλος, Α. Βλασσόπουλος, Αντώνναρος, Β. Χριστοδούλου, Ν. Νομικός, Α. Θεοφιλόπουλος κ.ά.

Μουσεία καρικατούρας

Υπάρχουν πολλά μουσεία αφιερωμένα στην καρικατούρα σε όλο τον κόσμο. Μερικά από αυτά είναι το Museo de la Caricatura της Πόλης του Μεξικού, το Muzeum Karykatury στη Βαρσοβία, το μουσείο Caricatura frankfurt στην Φρανκφούρτη, το μουσείο Wilhelm Busch στο Ανόβερο και το Cartoonmuseum στη πόλη Basel. Το πρώτο μουσείο γελοιογραφίας στον αραβικό κόσμο άνοιξε το Μάρτιο του 2009, στο Φαγιούμ της Αιγύπτου.

Οι Γελωτοποιοί του Μεσαίωνα

Ένα από τα στοιχεία που συνδέεται άρρηκτα με γιορτές τρέλας και ξεφαντώματος είναι το γέλιο. Υπάρχουν άτομα λοιπόν που έχουν έμφυτη την ικανότητα να συλλαμβάνουν το παράλογο και αλόγιστο διάφορων καταστάσεων ή να το αναπαριστάνουν μέσω του λόγου και των κινήσεων προκαλώντας το γέλιο σε όσους τους παρακολουθούν. Τέτοιου τύπου άνθρωποι υπήρξαν σε όλες τις εποχές και όλους τους πολιτισμούς διασκεδάζοντας, κριτικάροντας, επικρίνοντας καταστάσεις και πρόσωπα του κοινωνικού τους περιγύρου. Πρόκειται για τους γελωτοποιούς.

Ο γελωτοποιός είναι πρόσωπο του οποίου η τρέλα ή η ηλιθιότητα, πραγματική ή προσποιητή, αποτελεί πηγή γέλιου και τού επιτρέπει να χωρατεύει, να κουτσομπολεύει ή να ειρωνεύεται ακόμη και τον κύριό του.

"Οι γελωτοποιοί πρέπει να υπήρχαν από την εποχή εκείνη ακόμα που οι άνθρωποι ζούσαν σε σπηλιές. Τόσο παλιά είναι η τέχνη να κάνει κανείς τους άλλους να γελούν !"

Επαγγελματίες γελωτοποιοί υπήρχαν από τα πολύ αρχαία χρόνια, οι οποίοι διασκέδαζαν είτε τα πλήθη στους δρόμους, είτε τους άρχοντες και τους πλούσιους στις αυλές τους. Συχνά δύσμορφοι, νάνοι ή σακάτηδες, οι γελωτοποιοί χρησίμευαν σ' αυτές τις αυλές τόσο για διασκέδαση όσο και για γούρι επειδή υπήρχε η αντίληψη ότι η δυσμορφία τους μπορούσε να αποτρέψει το κακό μάτι και ότι τα χοντροειδή τους πειράγματα μπορούσαν να μεταφέρουν τη γρουσουζιά από το θύμα της ειρωνείας στον ειρωνευόμενο. Στην Αρχαία Ελλάδα, και συγκεκριμένα στην Αθήνα, υπήρχαν πολλοί τέτοιοι πλανόδιοι, οι οποίοι απ' τους δρόμους, όπου ασκούσαν την τέχνη τους, πήγαιναν προσκαλεσμένοι ή αυτόκλητοι στα συμπόσια των πλουσίων και τους διασκέδαζαν στη διάρκειά τους. Επίσης υπήρχε και ο θεός του γέλιου. Πρόκειται για έναν δαίμονα προσωποποίηση του γέλιου με το όνομα "Γέλως". Λατρευόταν κυρίως στην Σπάρτη, όπου ο Λυκούργος είχε αναθέσει αγαλμάτιο του Γέλωτος.

Οι γελωτοποιοί γίνονταν ιδιαίτερα απαραίτητοι στους ηγεμόνες της Ευρώπης κατά τον Μεσαίωνα και ιδιαίτερα στη Γαλλία, όπου τους ονόμαζαν "Fous de cour" και "Fous en titre d'office". Ήταν σχεδόν πάντοτε νάνοι, δύσμορφοι και καμπούρηδες, φορούσαν στο κεφάλι καπέλο με αυτιά γαϊδάρου και κάλλαιον σαν του πετεινού, κουδούνια στην υπόλοιπη περιβολή τους και κρατούσαν στα χέρια κορύνη σαν σκήπτρο.

Όλοι αυτοί οι άνθρωποι λοιπόν, με την κάλυψη που τους πρόσφερε ο ρόλος τους σαν τρελοί, παράλογοι, πλανόδιοι καλλιτέχνες, που δεν θα έπρεπε κανείς να τους παίρνει στα σοβαρά, σκόρπιζαν γύρω τους γέλιο, χαρά, διασκέδαση αλλά και κάτι άλλο πολύ σημαντικό· έλεγαν αλήθειες, επέκριναν και καταδίκαιζαν τα κακώς κείμενα της κοινωνίας και της εποχής τους, ασκούσαν κριτική σε πρόσωπα που βρίσκονταν στα ανώτερα σκαλοπάτια της εξουσίας και ιεραρχίας, αφαιρώντας τους έτσι τη δυνατότητα να χειρίζονται τα πράγματα προς δικό τους συμφέρον και μόνο. Και ακόμα κάτι σημαντικό : το γέλιο που μετέδιδαν οι γελωτοποιοί του Μεσαίωνα, αλλά και οι απλοί άνθρωποι που μεταλλάσσονταν σε "γελωτοποιούς" μερικές φορές μέσα στο χρόνο (γιορτές και πανηγύρια) αποτελούσε "μια έκφραση της αλήθειας για τη ζωή, τον άνθρωπο, τον κόσμο". Έθιμα όπως η Γιορτή των Τρελών θεωρούνταν πολύ σημαντικά και απαραίτητα επειδή όπως έλεγαν και οι ίδιοι "τα κρασοβάρελα θα έσκαζαν αν δεν τραβούσαμε κάπου κάπου την τάπα, αν δεν αφήναμε να περάσει μέσα σ' αυτά λίγος αέρας". Κι αυτός "ο λίγος αέρας", η ανατροπή της τάξης του κόσμου και των πραγμάτων για λίγες μέρες ενίσχυε τελικά την τάξη την οποία συμβολικά αντέστρεφε.

Κουέντιν Μέτσις

Ο Κουέντιν Μέτσις, ήταν Φλαμανδός ζωγράφος, ένα από το επιφανέστερα μέλη της Σχολής της Αμβέρσας κατά το 16ο αιώνα. Όντας πιθανώς αυτοδίδακτος, δανείστηκε ελεύθερα στοιχεία από διάφορους καλλιτέχνες, όπως τον ιδιοφυή Ιταλό Λεονάρντο ντα Βίντσι (1452-1519) και άλλους Φλαμανδούς όπως ο Γιαν βαν Άικ (1395-1441) από τη Μπριζ, το Χιούγκο βαν ντερ Γκόες (περ.1440-1483) από τη Γάνδη και το Ροχέρ βαν ντερ Βέιντεν (1399-1464). Φιλοτέχνησε πολλά έργα για το διάκοσμο Ναών, ωστόσο είναι κυρίως γνωστός για τις προσωπογραφίες του. Η σημαντικότερη συνεισφορά του στην Αναγεννησιακή Τέχνη των Κάτω Χωρών ήταν το γεγονός ότι υπήρξε ο πρώτος καλλιτέχνης που απεικόνισε ανθρώπους ως ελεύθερα σκεπτόμενα άτομα χωρίς αναφορές στη χριστιανική εικονογραφία. Τα πορτραίτα - καρικατούρες του περιλαμβάνουν το «Πορτραίτο Άνδρα» και τη «Γκροτέσκα Μορφή Γριάς»

Πορτραίτα και καρικατούρες

Όσο οι πιο αξιομνημόνευτες δημιουργίες του καλλιτέχνη ίσως είναι οι καρικατούρες του. Το πορτρέτο «Γκροτέσκα Μορφή Γριάς», πιθανώς απεικονίζει κάποιο πρόσωπο που υποφέρει από νόσο που έχει σαν αποτέλεσμα μεγάλα και κακοτοποθετημένα οστά. Το έργο αργότερα αποτέλεσε βάση για το Σερ Τζον Τέννιελ (1820-1914) κατά την εικονογράφηση του μυθιστορήματος «Οι Περιπέτειες της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων». Τα τεράστια αυτιά, οι ρυτίδες και το πιθηκοειδές πρόσωπο τονίζονται ακόμη περισσότερο από το αστείο καπέλο. Το πρόσωπο γίνεται ακόμη πιο απωθητικό εξαιτίας των πλούσιων κοσμημάτων και την αδιακρισία του χαμηλόστηθου φορέματος. Το έργο αποτελεί μια καταπληκτική άσκηση στο γκροτέσκο, μέσω του οποίου ο Μέτσις δεν αναδεικνύεται απλώς εύστοχος και καυστικός κριτής της ανθρώπινης ματαιοδοξίας, αλλά και άξιος πρόδρομος του Γκόγια (1746-1828) και του Πικάσο (1881-1973).

Ένα από τα γνωστότερα σατυρικά του πορτραίτα είναι και «Οι Αταίριαστοι Εραστές» περ. 1520, Εθνική Πινακοθήκη Τέχνης, Ουάσινγκτον ΝτιΣι) όπου ένας γλοιώδης ηλικιωμένος άντρας θωπεύει μια νεαρή και ελκυστική γυναίκα, ενώ εκείνη του κλέβει το πορτοφόλι. Το θέμα ανάγεται στην

αρχαιότητα οπότε και ένας Ρωμαίος ποιητής του 3ου αιώνα π.Χ. προειδοποιεί τους μεγάλους σε ηλικία άντρες να μην γυρεύουν τη συντροφιά νεαρότερων γυναικών. Ο Μέσις υιοθέτησε το πρόσωπο του γέρου από ένα σχέδιο του Ντα Βίντσι ενός αταίριαστου ζευγαριού (το πρωτότυπο έχει χαθεί και είναι σήμερα γνωστό μέσω ενός αντιγράφου).

Κωμική όπερα

Η ακμή της όπερας και ειδικότερα της αποκαλούμενης *κωμικής* όπερας είναι βασικό γνώρισμα της κλασικής περιόδου στη μουσική. Το είδος αυτό εμφανίστηκε ως *opera buffa* στην Ιταλία, *opera comique* στη Γαλλία, *opera ballad* στην Αγγλία ή ακόμα ως *Singspiel*, παρεμφερές είδος που αναπτύχθηκε στη Γερμανία. Η παράδοση της "σοβαρής" όπερας συνεχίστηκε κυρίως στην Ιταλία και την Γαλλία (*opera seria* ή *tragedie lyrique* αντίστοιχα). Το ιταλικό μουσικό θέατρο ήταν γενικότερα χώρος μουσικών καινοτομιών και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του κλασικού ύφους. Τα έργα διέθεταν συνήθως ηθικοπλαστικό χαρακτήρα ενώ αντιπροσωπευτικός συνθέτης ήταν ο Alessandro Scarlatti. Η ιταλική όπερα Μπούφα είναι κωμική όπερα. Γεννήθηκε στο τέλος της εποχής του Μπαρόκ (1720-1730) και προέκυψε από τα σύντομα κωμικά μουσικά επεισόδια που παίζονταν ανάμεσα στις τρεις πράξεις μιας σοβαρής όπερας. Μεταφέρει στοιχεία της ιταλικής θεατρικής κωμωδίας (Κομέντια ντελ άρτε). Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι το ανσάμπλ και τα περίφημα φινάλε που καμιά φορά είναι τόσο μεγάλα που μπορεί να καταλαμβάνουν τη μισή και παραπάνω διάρκεια της κάθε πράξης. Η γαλλική κωμική όπερα αποτέλεσε ουσιαστικά μείξη της ιταλικής *opera buffa* με το παραδοσιακό γαλλικό είδος *vaudeville*, λαϊκοί σκοποί που παίζονταν σε παρισινές γιορτές. Οι σκοποί αυτοί αντικαταστήθηκαν από άριες (*ariettes*). Μια από τις πιο γνωστές κωμικές όπερες με σημαντική επιτυχία ήταν η *Le devin du village* (ελλ. μφ. *Ο μάντης του χωριού*) του Ρουσσώ. Στην Αγγλία αναπτύχθηκε το είδος της *opera ballad* που περιλάμβανε γνωστούς λαϊκούς σκοπούς (*ballads* δηλαδή μπαλάντες). Ένα από τα πιο δημοφιλή δείγματα αυτού του είδους ήταν η *Όπερα του Ζητιάνου* του Christopher Pepusch. Στον χώρο της όπερας, σημαντική μορφή αποτέλεσε και ο συνθέτης Christoph Willibald Gluck, ο οποίος καθιέρωσε ένα νέο τύπο όπερας, συνδέοντας τα χαρακτηριστικά της ιταλικής και της γαλλικής. Ο Gluck απλοποίησε σε μεγάλο βαθμό την μουσική δομή της όπερας ενώ εξάλειψε και την κατάχρηση των φωνητικών καλλωπισμών, οι οποίοι χαρακτήριζαν τις με βασικό σκοπό η μουσική να υπηρετεί την ποίηση της όπερας. Σημαντικότερο ίσως έργο του Gluck αποτέλεσε η όπερα *Ιφιγένεια εν Ταύροις* (1779)

Φωκίων Δημητριάδης (1894 – 1977)

Ο Φωκίων Δημητριάδης ήταν σπουδαίος σκιτσογράφος και γελοιογράφος, που διακρίθηκε κυρίως στην πολιτική γελοιογραφία. Σπούδασε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Από νεαρή ηλικία δημοσίευσε σκίτσα του στα έντυπα της Σχολής Γλωσσών και Εμπορίου της Κωνσταντινούπολης, στην οποία επίσης φοίτησε. Το 1915 ήλθε στην Ελλάδα και δούλεψε επί πενταετία στο υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στη Θεσσαλονίκη. Από το 1922 αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στη γελοιογραφία, δουλεύοντας στην εφημερίδες του Δημήτριου Λαμπράκη «Ελεύθερο Βήμα» (μετέπειτα «Το Βήμα») και «Αθηναϊκά Νέα» (μετέπειτα «Τα Νέα»).

Από το 1945 έως το 1960 ήταν η περίοδος της μεγάλης του ακμής, όταν τα σκίτσα του ασκούσαν μεγάλη επιρροή και λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη από τους πολιτικούς. Στο διάστημα αυτό, αλλά και αργότερα, εξέδωσε πολλές γελοιογραφικές σειρές, ανάμεσά τους και τη διασκευή της ομηρικής «Οδύσσειας». Το 1961 τιμήθηκε με το Α' Βραβείο του Παγκόσμιου Διαγωνισμού Πολιτικής Γελοιογραφίας στο Λος Άντζελες και το 1969 με το Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών της Ακαδημίας Αθηνών.

Ο Φωκίων Δημητριάδης συνέχισε τη χιουμοριστική παράδοση του Θέμου Άννινου. Το σκίτσο του διακρίνεται για την εικονογραφική του πληρότητα, τη σημασία στη λεπτομέρεια και τον υψηλό τόνο της σάτιρας. Οι φιγούρες του δεν είναι στατικές, αλλά έχουν παλμό, ζωντάνια και κίνηση, απεικονίζοντας ταυτόχρονα ψυχικές καταστάσεις.

Μοναδική ήταν η ικανότητά του να φιλοτεχνεί γελοιογραφίες πολιτικών ανδρών, υπογραμμίζοντας ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους, το οποίο τους ακολουθούσε ως σημείο αναφοράς. Κάποτε ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, ως Υπουργός Προεδρίας τη δεκαετία του '50, κατέβασε από το Ηρώδειο μια παράσταση των «Ορνίθων» του Αριστοφάνη, επειδή λόγω της αθυροστομίας της ενόχλησε τους θρησκόληπτους και τον κλήρο.

Μετά απ' αυτό το περιστατικό, ο Δημητριάδης στις γελοιογραφίες του ζωγράφιζε διαρκώς δίπλα στον Τσάτσο και μια κότα. Κάποια στιγμή, οι δύο άνδρες βρέθηκαν σε μία εκδήλωση, οπότε ο αείμνηστος Ακαδημαϊκός και Πρόεδρος της Δημοκρατίας ρώτησε τον δημοσιογράφο: «Καλά κ. Δημητριάδη, γιατί με ζωγραφίζετε πάντα με μια κότα;» και ο Δημητριάδης του απάντησε: «Ένα μυστήριο πράγμα υπουργέ μου, το ίδιο ακριβώς με ρωτά και η κότα».

Συλλογές γελοιογραφιών του

- «Η εξωτερική πολιτική της Ελλάδας με την πένα του γελοιογράφου» (Έκδοση Ιδρύματος Τοσίτσα - Αβέρωφ)
- «Με το μάτι του γελοιογράφου 1950 - 1959» (Εκδόσεις «Modern Times»)
- «Σκιά πάνω από την Αθήνα» (Εκδόσεις «Modern Times»)
- «Το παρδαλό και η εποχή του» (Εκδόσεις «Modern Times»)

Μέντης Μποσταντζόγλου

Ο Χρυσάνθος (Μέντης) Μποσταντζόγλου, γνωστός περισσότερο με το ψευδώνυμο Μποστ ήταν σκιτσογράφος και γελοιογράφος, θεατρικός συγγραφέας, στιχουργός και ζωγράφος.

Ο Μποστ θεωρείται ότι κατάφερε να δημιουργήσει ένα εντελώς προσωπικό και αναγνωρίσιμο σατιρικό ύφος ως σκιτσογράφος, κειμενογράφος, θεατρικός συγγραφέας, αλλά και ζωγράφος. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του έργου του είναι η γλώσσα του και τα επίτηδες ανορθόγραφα κείμενα. Όπως είχε δηλώσει ο ίδιος, γελοιοποιώντας την καθαρεύουσα πίστευε ότι ίσως μπορέσει να βοηθήσει στην ταχύτερη καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας. Προκειμένου να σατιρίσει την καθαρεύουσα, ανακάτευε λόγιες εκφράσεις με λαϊκές και έγραφε εντελώς ανορθόγραφα καθώς εκείνη την εποχή η δημοτική θεωρούνταν "ύποπτη", κατά δήλωση του ίδιου του Μποστ.

Συχνά με την παραφθορά των λέξεων ή την ανορθόγραφη απόδοση του ήχου της δημιουργούσε εσκεμμένα συνειρμούς, με άλλες έννοιες, τις οποίες διακωμωδεί. Επίσης συχνά, χρησιμοποιούσε μεταφορικές εκφράσεις με την κυριολεκτική τους έννοια.

Η σάτιρα του στοχεύει κυρίως τον μικροαστό Έλληνα των μεταπολεμικών δεκαετιών, την καθωσπρέπεια, την ημιμάθεια και το νεοπλουτισμό, την ξενομανία, τις έντονες ταξικές αντιθέσεις της μεταπολεμικής Ελλάδας, καθώς και την ελληνική πολιτική ζωή. Ωστόσο σε πολλά κείμενα διακωμωδεί και την παράταξη της Αριστεράς, στην οποία ανήκε. Σε πολλά από τα κείμενα του γράφει σε πρώτο πρόσωπο ως αφηγητής, ο οποίος διηγείται κάποια εμπειρία του και σχολιάζει δήθεν με αφέλεια τα γεγονότα.

Οι τρεις πλέον χαρακτηριστικοί ήρωες των γελοιογραφιών του και προσωπικά του δημιουργήματα είναι η Μαμά Ελλάς με τα παιδιά της, τον Πειναλέοντα και την Ανεργίτσα. Η Μαμά Ελλάς παρουσιάζεται αρχαιοπρεπής, αλλά φτωχοντυμένη και εξαθλιωμένη, το ίδιο και τα δύο μικρά παιδιά, που σχολιάζουν την επικαιρότητα με ανορθόγραφα γραμμένους στίχους. Ένα από τα χαρακτηριστικά όλου του φάσματος του έργου του ήταν ο συμφυρμός διαφόρων φάσεων της ελληνικής ιστορίας, καθώς στο έργο του συνυπάρχουν ήρωες της αρχαιότητας. Σε περιόδους χιουμοριστικών αναζητήσεων ο Μποστ έγραψε και στίχους για τρία ελαφρολαϊκά τραγούδια, πού έγιναν επιτυχίες στις αρχές της δεκαετίας του '60. Αυτά είναι "Οι Νεκροθάφτες" και τα "Η νήσος των Αζορών" και "Ρομβία".

Κατάλογος λευκωμάτων και βιβλίων

- Σκίτσα του Μποστ (1959)
- Το λεύκωμα μου (1960)
- Σκίτσα και κείμενα (Πρώτη επιλογή Δεκέμβριος 1961)
- Σκίτσα και κείμενα (Δεύτερη επιλογή Απρίλιος 1972)
- Αλληλογραφία με τον Κόστα(Χρονογραφήματα από την Αυγή, Θεμέλιο, 1964)
- Το Ημερολόγιο μιας χήρας. Δοκιμιον δια έργων "δύο ευχάριστων ορών" (1972)
- 18 Αντικείμενα ή Υπέρ Δικτατορίας Λόγος (1975)
- Σκίτσα 73-74 (1975)
- Καλειδοσκόπιο (Gutenberg, 1975)
- Σταυροφορίες (Γράμματα, 1992)
- Ο Άγιος Φανούριος. Βοήθημα δια την κατανόησιν των Κινέζων κλασσικών. Γκα-τσου και Βου-Σβου-Νι (1945)
- Κωνσταντίνος Παλαιολόγος (1953)
- Φάυστα (θεατρικό, 1962)
- Μήδεια (θεατρικό)
- Δον Κιχώτης (θεατρικό)
- Όμορφη Πόλη (θεατρικό)
- Μαρία Πενταγιάτισσα (θεατρικό, 1982)
- 40 χρόνια Μποστ (θεατρικό)
- "Οι εκλογές του Μποστ"(θεατρική επιθεώρηση,1973)
- Ρωμαίος και Ιουλιέτα (θεατρικό).

Γιάννης Καλαϊτζής

Ο Γιάννης Καλαϊτζής είναι Έλληνας σκιτσογράφος, ειδικευόμενος στις πολιτικές γελοιογραφίες.

Έχει εκδώσει σκίτσα του στα έντυπα *Πανσπουδαστική*, *Δρόμοι της Ειρήνης*, *Αυγή* και αργότερα στα *Αντί*, *Ελευθεροτυπία*, *Ντέφι*, *Βαβέλ*, *ΔΗΩ*. Έχει κυκλοφορήσει τα άλμπουμ *Τσιγγάνικη ορχήστρα*, *Το μαύρο είδωλο της Αφροδίτης*, *Τυφών*, *Γιαταλεφτά Νοέμβρη*, 2000 στα 4. Από το 2005 είναι από τους κύριους συντελεστές έκδοσης του περιοδικού *Γαλέρα*.

Επίσης το 1976 σχεδίασε τα σκηνικά και τα κοστούμια για την ταινία του Παντελή Βούλγαρη *Happy Day*.

Είδη γέλιου

Η μορφή του γέλιου που εκδηλώνουμε ποικίλει ανάλογα με τις προθέσεις μας. Διακλαδίζεται, λοιπόν, σε *χαμόγελο, μειδίαμα, συγκαταβατικό γέλιο, τρανταχτό, αναιδές, προσποιητό, σαρκαστικό, αυτό-σαρκαστικό, χλευαστικό, φιλικό/εχθρικό, πονηρό, με υπονοούμενα.*

➤ **Διακωμώδηση:** Η διακωμώδηση είναι συνυφασμένη με την γελοιοποίηση. Στόχος της γελοιογραφίας είναι η διακωμώδηση προσώπων από τους λόγους ή τις πράξεις τους καθώς και καταστάσεων που όμως δεν συμβιβάζονται στη κοινή αντίληψη.

➤ **Γελοιοποίηση:** το να κάνω κάποιον να φαίνεται γελοίος αφαιρώντας του την σοβαρότητα του.

➤ **Παρωδία:** Πρόκειται για την σατιρική σκωπτική μίμηση του ύφους, του θεάματος ή του χαρακτήρα σοβαρού έργου.

➤ **Σαρκασμός:** Με τον όρο σαρκασμός εννοείται η χαιρέκακη ειρωνεία, ο δηκτικός εμπαιγμός.

➤ **Κυνισμός:** Είναι ο λόγος, η πράξη ή η συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από ωμή ειλικρίνεια, απουσία σεβασμού στους τύπους, από περιφρόνηση των συμβατικών κοινωνικών κανόνων. [Ας επισημανθεί, επιπρόσθετα, πως ο άνθρωπος που διαπνέεται από σκληρότητα-ωμότητα χαρακτηρίζεται ως **κυνικός**= άτεγκτος, αναισθητος, απάνθρωπος, ωμός]

➤ **Σαρδόνιο γέλιο (χαμόγελο):** γέλιο που φανερώνει σαρκασμό και μοχθηρότητα.

Ο Όμηρος στην Οδύσσεια αναφέρεται σε *σαρδάνειον γέλωτα* (:μείδησε δέ θυμῷ σαρδάνιον μάλα τοῖον).

Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν το ομηρικό *σαρδάνιον* [που ετυμολογείται από το ρήμα *σαίρω* =*παραστρέφω τα χείλη*] έχει σχέση με το νεότερο *σαρδόνιο* ή *σαρδονικό*.

Κατά τον Πλούταρχο, προέρχεται από το σπασμωδικό μορφασμό των Σαρδεέων, τους οποίους οι Καρχηδόνιοι έκαιγαν ζωντανούς μέσα στο κούφιο άγαλμα του θεού Μολύχ. Ίσως, πάλι, να συνδέεται με την αρχαία *Σαρδώ*, τη σημερινή Σαρδηνία, στην οποία φυτρώνει ένα δηλητηριώδες φυτό (πιθ. *σαρδάνη*), το οποίο διέστελλε το πρόσωπο εκείνου που το έτρωγε και του προκαλούσε σπασμωδικό γέλιο.

➤ **Λοιδορία:** Λοιδορία είναι η κακολογία, η ύβρη, η καταλαλιά, ο χλευασμός.

Ο λοιδόρος είναι μοχθηρός, επιρρεπής στο να κατηγορεί. Έχει ακάθαρτη καρδιά. Γίνεται πικρός δικαστής του πλησίον, τον κατακρίνει χωρίς απολογία, ανηλεής και αδυσώπητος του επιτίθεται και του απαγγέλει την καταδίκη του.

➤ **Κωμικό:** Πιο σύγχρονος είναι ο ορισμός που αναφέρει η Rieger, ως συγκερασμό πολλών απόψεων και αναφέρεται «ως έναν ενσωματωμένο μηχανισμό στην ανθρώπινη ύπαρξη που αποτελεί ένα φαρμακευτικό αντιστάθμισμα ή μια πολύτιμη μορφή στην αντιμετώπιση της πίεσης, της τραγωδίας ή οποιασδήποτε προκλητικής κατάστασης». Η εκτίμηση και η δημιουργία του κωμικού συνδέεται με πολλές προσαρμοστικές λειτουργίες. Οι πιο σημαντικές είναι α) οι γνωστικό-συναισθηματικές λειτουργίες, β) οι κοινωνικές λειτουργίες, και γ) οι σωματικές και αμυντικές λειτουργίες.

Ελληνικές Προσωπικότητες

Ο Σωτήρης Μουστάκας (17 Σεπτεμβρίου 1940, Λεμεσός Κύπρου - 4 Ιουνίου 2007, Αθήνα) υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες κωμικούς ηθοποιούς της εποχής του, βραβευμένος για την προσφορά του στην ελληνική επιθεώρηση.

Ο Θανάσης Βέγγος, ήταν Έλληνας κωμικός ηθοποιός του κινηματογράφου και του θεάτρου. Είχε παίξει σε 126 ταινίες, σε 52 από τις οποίες ως πρωταγωνιστής και είχε σκηνοθετήσει (πρωταγωνιστώντας ταυτόχρονα) ακόμη επτά ταινίες. Θεωρείται ένας από τους πιο δημοφιλείς κωμικούς του ελληνικού κινηματογράφου, ενώ μέχρι πρόσφατα συνέχιζε να εμφανίζεται σε ταινίες, στην τηλεόραση και το θέατρο.

Ο Χάρρυ Κλυνν, ή αλλιώς Βασίλης Τριανταφυλλίδης (γεννηθείς το 1940) είναι αδιαμφισβήτητα ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες κωμικούς. Δούλεψε για πολλά χρόνια ως ηθοποιός, θεατρικός συγγραφέας κ.α. σε Ελλάδα και εξωτερικό. Παρόλ' αυτά, η αναγνώριση ήρθε μέσω κάποιων σατυρικών δίσκων που κυκλοφόρησε, οι οποίοι είχαν μεγάλη επιτυχία.

Ο Μάρκος Σεφερλής είναι Έλληνας κωμικός ηθοποιός με συμμετοχές στην τηλεόραση με κωμικές εκπομπές, σειρές, αλλά και επιθεωρήσεις, καθώς και θεατρικές παραστάσεις.

Ξένες Προσωπικότητες

James Eugene "Jim" Carrey (γεννημένος 17 Ιανουαρίου του 1962) είναι Καναδός και Αμερικανός ηθοποιός, κωμικός και παραγωγός. Carrey έχει λάβει τέσσερις χρυσούς διορισμούς βραβείων σφαιρών, κερδίζοντας δύο. Γνωστή για την υψηλή ενεργειακή απόδοση χονδροειδής του, έχει χαρακτηριστεί ως ένας από τους μεγαλύτερους αστέρες του κινηματογράφου στο Χόλιγουντ.

Ατάκες για γέλιο

Αν δεν τα καταφέρεις με την πρώτη, παράτα τα, δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνεσαι ανόητος.

Αν έχεις τύχη διάβαινε, αν έχεις χρήματα πάρε αυτοκίνητο.

Αν ο Θεός ήταν Δημοκράτης δεν θα έδινε δέκα εντολές, θα έδινε δέκα προτάσεις προς συζήτηση.

Αν τα λάθη διδάσκουν τότε έχω μια καταπληκτική μόρφωση.

Αν τα σκατά είχαν αξία οι φτωχοί δεν θα είχαν κώλο.

Αν χρησιμοποιήσετε το σαπούνι, μετά πλύνετε καλά τα χέρια σας.

Ανταλάσω 486/100 με ξανθιά για ένα μήνα. (Όχι βαμμένα παρακαλώ)

Αρνάκι άσπρο και παχύ, της σούβλας μας καμάρι.

Άρπαξα την ζωή μου από τα μαλλιά, αλλά φορούσε περούκα.

Κατηγορίες ανέκδοτων

- 1)Με ζώα
- 2)Με Ξανθιές
- 3)Ερωτικά
- 4)Οικογενειακά
- 5)Τοπικά
- 6)Για παιδιά
- 7)Διάφορα
- 8)Πολιτικά
- 9)Ποντιακά
- 10)Πως λέγεται
- 11)Ερωτήσεις
- 12)Έξυπνα
- 13)Κρύα
- 14)Τοτός
- 15)Μικρή Αννούλα
- 16)Τσακ Νόρις

Πως ο κινηματογράφος προκαλεί γέλιο;

Με κωμωδίες , σάτιρες , αστείες και γελοίες σκηνές

Πως το σχολείο προκαλεί γέλιο

Ένα αιφνίδιο πέσιμο, τα μαργαριτάρια που λένε οι μαθητές, οι φάρσες πάσης φύσεως που γίνονται, ανέκδοτα που λέγονται , αινίγματα , σχολιασμοί γελοιοποίηση προσώπων & καταστάσεων, κακεντρεχή σχόλια

Πως παράγεται (μέσα που προκαλούν γέλιο)

- κωμωδία, σάτιρα, φάρσα
- αστεία, ανέκδοτα
- γελοιογραφία, ευθυμογράφημα
- κακεντρεχές σχόλιο, διαπρόμπευση
- γελοιοποίηση προσώπων & καταστάσεων
- υπερβολή, απρόσμενη μεταβολή
- Μ.Μ.Ε., τέχνη
- επικαιρότητα (υπό ορισμένη οπτική γωνία)
- ανθρωπινή συμπεριφορά (χειρονομίες, μορφασμοί...)

Είναι μεταδοτικό;

Φυσικά. Το 1962 στην Τανζανία σημειώθηκε επιδημία γέλιου που διήρκεσε δύομισι χρόνια. Περίπου 1.000 γυναίκες «μολύνθηκαν» και το θέμα λύθηκε με καραντίνα των «γελαστών» χωριών.

Ποιες άλλες βασικές πηγές γέλιου υπάρχουν;

Οι αυθόρμητες και απρόσμενες καθημερινές στιγμές μας ένα αιφνίδιο πέσιμο, τα μαργαριτάρια που λένε οι άνθρωποι, οι φάρσες, ακόμη και μία κηδεία

Η επικαιρότητα είναι αγαπημένο θέμα για ανέκδοτα;

Πάντοτε η επικαιρότητα προκαλεί περισσότερο γέλιο, όπως οι επιθεωρήσεις και τα ανέκδοτα που βγαίνουν από τα λάθη και τη σοβαροφάνεια της καθημερινότητας.

Η οικονομική κρίση θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με γέλιο;

Κακά τα ψέματα, η οικονομική κρίση έχει ως κύριο αντίδοτο τις επενδύσεις σε όλους τους τομείς. Άρα χρειάζεται το χρέμα.

Το γέλιο όμως μπορεί να βοηθήσει να δούμε και να περάσουμε την κρίση πιο ανώδυνα..

Είναι πηγή γέλιου η αστεία παροιμία;

Από μικρό κι από τρελό μαθαίνεις παραμύθια.
Από την πόλη έρχομαι και πάω στο χωριό.
Ασπρίσαν τα μαλλία, τα δυο γενήκαν τρία.
Γελάει καλύτερα όποιος έχει καλύτερα δόντια.
Γύρο-γύρο όλοι, εγώ προτιμώ μπιφτέκι.
Δουλειά δεν είχε ο διάολος και γράφτηκε στον Ο.Α.Ε.Δ.
Δώσε αέρα στον χωριάτη όταν κάνει καταδύσεις. .
Έλα μπάρμπα μου να σου δείξω το INTERNET.
Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κοκόρι
Ευτ'ο γάιδαρος τον πετεινό "κουφάλα!"
Ένα μήλο την ημέρα δεν μπορεί να σε χορτάσει.
Η αρχή είναι το ήμισυ του αρχιμανδρίτη.
Η γριά κότα θα ψοφήσει όπου να'ναι.
Η πολλή δουλειά απαιτεί υπερωρίες
Ή στραβός είναι ο γιαλός ή ίσιος.
Και παθοντα και ταφεντα, ηθελεντα κι επαθεντα.
Κάλλιο πέντε και στο χέρι, από το να σου βάζουν χέρι. .

Κάνε το καλό και δώσε το σε μένα.
 Κάποιο λάκκο έχει ο δρόμος.
 Κι αν είσαι και παπάς μάλλον στον Παράδεισο θα πας.
 Κύλησε ο τέτζερης και χύθηκε η σούπα.
 Μάρτυς γδάρτης θα σε στείλει φυλακή.
 Μάτια που δεν βλέπονται χρειάζονται επειγόντως λίφτιγκ.
 Μη μιλάς, μη γελάς, κινδυνεύει η Ελλάς.
 Μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, πάνε τα λεφτά των συνταξιούχων.
 Μπρος γκρεμός και πίσω δρόμος.
 Ο γέρος ή από έσειμο θα πάει ή από Θηβών.
 Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα ας τρώει καλαμπόκι.
 Όποιος βαριέται να ζυμώσει παίρνει έτοιμο ψωμί.
 Όποιος βιάζεται φτάνει γρηγορότερα.
 Όποιος δεν έχει μυαλό, είναι άμυαλος.
 Όποιος νυχτοπερπατεί κοιμάται ξημερώματα.
 Όπου ακούς πολλά κεράσια, εκεί υπάρχει κερασιά.
 Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι δεν μπορείς να κοιμηθείς.
 Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι σε παρνει ο υπνος με το ζορι.
 Όσα δεν φτάνει η αλεπού δεν τα φτάνει κι η νυφίτσα.
 Όταν λείπει η γάτα έχεις οικονομία στα friskies.
 Παπούτσι απ'τον τόπο σου κι ας είναι και γοβάκι.
 Περιμενε χρισμα και του `ρθε κλύσμα.
 Πήγε για μαλλί και γύρισε γουλι.
 Πήγε για μαλλί (της γριάς) και βγήκε με ποπ-κορν.
 Στερνή μου γνώση επιτέλους ήρθες.
 Στου κουν-φού την πόρτα αν σε παίρνει βρόντα
 Στου κουν-φού την πόρτα υπάρχει μία τρύπα από κλωτσιά.
 Το έξυπνο πουλί διαβάζει Ιλιάδα απ'το πρωτότυπο.
 Το καλό το παλληκάρι βοηθάει την μαμά του.
 Το ψάρι βρωμάει αν μείνει εκτός ψυγείου.
 Των φρονίμων τα παιδιά, πριν πεινάσουν δεν πεινούσαν.
 Φύλαγε τα ρούχα σου βάζοντας ναφθαλίνη.
 Χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη βρίσκει.
 Χέσε μέσα Πολυχρόνη, γιατί δεν μπορώ να καθαρίζω άλλο

Πηγή γέλιου η παρέα

Κάποιος που βλέπει μόνος του μία κωμωδία γελάει βέβαια, αν τη δει με παρέα το πιθανότερο είναι ότι θα γελάσει πολύ περισσότερο. Όσο πιο πολλοί άνθρωποι γελάνε τόσο πιο μεταδοτικό είναι το γέλιο. Αυτός είναι και ο λόγος που χρησιμοποιείται το λεγόμενο “canned laughter” το «γέλιο κονσέρβας», σαν ηχητικό υπόβαθρο σε ορισμένες κωμωδίες, για να μεταδώσει στους θεατές το γέλιο (κάτι που βέβαια δεν μπορεί να έχει αποτέλεσμα αν το χιούμορ του έργου είναι ανόητο ή ανύπαρκτο). Ο καθένας αναζητά οπτική επαφή με τους άλλους για να δει αν διασκεδάζουν κι αυτοί. Μόλις «συνεννοηθούν» αρχίζουν να γελάνε μαζί.

Είναι πηγή γέλιου η άνοια;

Οι ηλικιωμένοι πολλές φορές μας δίνουν την εντύπωση ότι πάσχουν από κατάθλιψη και συχνά πάσχουν πράγματι, τουλάχιστον κατά διαστήματα- μπορεί να είναι ταυτόχρονα και ιδιαίτερα «ευάλωτοι» στο γέλιο. Μπορούν να ξεκαρδιστούν σαν μικρά παιδιά αν έχουν κάποιον να

μοιραστεί μαζί τους κάτι αστείο. Το γέλιο αυτό έχει αντικαταθλιπτικές ιδιότητες και η θετική επίδραση του δεν είναι μόνο στιγμιαία αλλά μπορεί και να αλλάξει έστω για ένα μικρό διάστημα την διάθεση τους.

Πλεονεκτήματα - προτερήματα γέλιου

Αναντίρρητα, το γέλιο επηρεάζει σημαντικά τη ζωή του ατόμου. Επιδρά στον άνθρωπο αφενός θετικά και αφετέρου αρνητικά. Ας εξετάσουμε, στο προοίμιο, τις θετικές συνέπειες που επιφέρει ο «Γέλωτας» στο άτομα σε όλους τους τομείς της ζωής του.

Ας εκθειάσουμε, στο προοίμιο, το πώς επιδρά θετικά στην ψυχολογία του ατόμου όπως και στην ψυχοσωματική ανάπτυξή του.

- του προσφέρει διέξοδο και ανακούφιση από τα προβλήματα και την πίεση της καθημερινότητας, τον χαλαρώνει καθώς επίσης και τον κάνει πιο ξέγνοιαστο και ανάμελο. Του παρέχει, με άλλα λόγια, τη δυνατότητα να διάγει μία ζωή γεμάτη φαντασία και ανεμελιά...
- τον οπλίζει με θετική διάθεση και αισιοδοξία απέναντι στη ζωή. Το άτομο που γελά φαντάζει πανέτοιμο να αντιμετωπίσει κάθε αναδυόμενη δυσκολία ή τουλάχιστον δύναται να την ξεπεράσει με τρόπο λιγότερο επώδυνο.[= Περιλούζεται σε κάθε φάση της ζωής του (ανεξάρτητα από τις καταστάσεις) από χαρά όπως ακόμα και ευδαιμονία]
- συμβάλλει στην εσωτερική του ισορροπία, τονίζοντας την αυτοπεποίθησή του.
- Η ψυχολογική και σωματική χαλάρωση που μας προσφέρει το γέλιο, απομακρύνει την προσοχή από καταστάσεις που προκαλούν:
 - α) θυμό,
 - β) ενοχές,
 - γ) άγχος

και άλλα αρνητικά αισθήματα. Μας επιτρέπει να βλέπουμε δυσμενείς καταστάσεις με νέα προοπτική, περισσότερο σαν πρόκληση παρά σαν απειλή.

- Το χιούμορ, αλλάζοντας την εγκεφαλική δραστηριότητα, αναπτύσσει τη διάθεση για δράση, μας βοηθά να σχεδιάζουμε για το μέλλον, εμποιεί θετικά συναισθήματα, δίνει προοπτική σε κάθε είδους σχέση, επειδή μας δίνει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε τη ζωή μ' ένα πιο αισιόδοξο βλέμμα. Και επειδή ολόκληρη η ζωή μας βασίζεται στην επικοινωνία, γίνεται το καλύτερο «αγχολυτικό».

* Είναι αξιοσημείωτο να κάνουμε μνεία στην παρακάτω αποφθεγματική φράση που αποδεικνύει εμπράκτως πως η αισιοδοξία έχει άμεση συνάφεια με την απόκτηση ψυχικής δύναμης και ισορροπίας κατ' επέκταση.

« Η διαρκής αισιοδοξία πολλαπλασιάζει τη δύναμη ».
Colin Powel | (Αμερικανός στρατιωτικός & πολιτικός)

ΣΥΝΕΠΩΣ, μπορούμε να συνάγουμε το ακόλουθο συμπέρασμα:

Γέλιο → Αισιοδοξία → Ψυχική Δύναμη

- Το χιούμορ, επειδή ανήκει στην δημιουργικότητα, είναι συνυφασμένο με την αυτοπεποίθηση. Δημιουργεί, λοιπόν, πρόσφορο έδαφος για να εκφραστούν πράγματα, που ,υπό άλλες συνθήκες, θα μπορούσαν να γίνουν αντιληπτά ως εχθρικά και επιθετικά.

Το χιούμορ μας κάνει τολμηρούς, δίνοντας μας τη δυνατότητα να μιλήσουμε και να εκφραστούμε για όλα τα πράγματα(σε γενικές γραμμές) με άνεση, «μεταξύ σοβαρού και αστείου», γιατί δεν έχει, σε πολλές περιπτώσεις, σημασία το περιεχόμενο αυτού που λέμε, αλλά ο τρόπος με τον οποίο εκφράζουμε:

1. τα διανοήματά μας
2. τις απόψεις μας
3. τις ενδότετες επιθυμίες που έχουμε
4. το συναισθηματικό μας κόσμο
5. τη στοργή και την αγάπη προς τον πλησίον
6. τις απορίες μας
7. τις προσταγές
8. τις επιπλήξεις

Συμβάλει, καθοριστικά, σε δεύτερη φάση, στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας του ατόμου, δεδομένου ότι:

- καταργεί τις τυπικότητες και τις συμβάσεις•
- δημιουργεί κλίμα οικειότητας και αμεσότητας που επιτρέπει την προσέγγιση μεταξύ των ανθρώπων. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργεί ένα ευχάριστο κλίμα στις συναναστροφές πράγμα που επιτρέπει την ουσιαστικότερη και βαθύτερη επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων.
- τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν ευκολότερα δεσμούς φιλίας και να επιδοθούν σε μία όσμωση ιδεών, διανοημάτων, σκέψεων καθώς και πληροφοριών.
- Το γέλιο και το χιούμορ δημιουργεί καλύτερες σχέσεις με τους άλλους. Έχει παρατηρηθεί, ακόμα, ότι αυξάνεται όταν είμαστε μαζί με καλούς φίλους.

Αδιαμφισβήτητα, είναι ακόμα, ευεργετικό για την υγεία του ανθρώπου, δεδομένου ότι :

- ενισχύει την άμυνα του οργανισμού στις λοιμώξεις: τονώνει την κυκλοφορία του αίματος και ενισχύει, κατά συνέπεια, τη λειτουργία της καρδιάς• με το γέλιο οξυγονώνεται καλύτερα ο οργανισμός, επιδρώντας θετικά σε διάφορα αναπνευστικά προβλήματα,... Γι' αυτό, μάλιστα, οι γιατροί παροτρύνουν τα άτομα να γελάνε όσο το δυνατόν περισσότερο, επιβεβαιώνοντας και επισφραγίζοντας, με αυτόν τον τρόπο, την αλήθεια της παροιμίας: «ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΜΑΚΡΑΙΝΕΙ ΤΗ ΖΩΗ».
- Ενδυναμώνει την άμυνα, μειώνει τη βουλιμία, μας κάνει πιο ανθεκτικούς στον πόνο, μειώνει την πίεση, ελαττώνει το στρες και βελτιώνει τους μυς.
- Η άμυνα του οργανισμού μας ισχυροποιείται από το γέλιο. Το χιούμορ και το γέλιο έχουν σημαντικές δυνατότητες μείωσης και ανακούφισης από το άγχος. Το γέλιο μειώνει στο αίμα ορμόνες του στρες (αδρεναλίνη, κορτιζόνη, επινεφρίνη) ενώ αυξάνει ορμόνες που προάγουν την υγεία επινεφρίνη, ενδορφίνες, νευροδιαβιβαστές).

Το γέλιο και το χιούμορ αποκαλύπτουν το άτομο που διαθέτει κριτική άποψη και πνευματική καλλιέργεια, γιατί:

- μόνο ένα τέτοιο άτομο διαθέτει την ικανότητα να διεισδύσει στην πραγματικότητα και να αντιληφθεί την σοβαρότητα των διάφορων καταστάσεων αλλά επίσης και την ευρηματικότητα να την παρουσιάζει.
- επιπλέον, μόνο ο κριτικός άνθρωπος μπορεί να κατανοήσει το χιούμορ και τις λεπτές αποχρώσεις που απορρέουν απ' αυτό.
- Το χιούμορ απελευθερώνει τη σκέψη, εκφράζει κριτική, δηλώνει την αποδοχή και την ευαρέσκεια για όσα διαδραματίζονται. Μερικές φορές το γέλιο σαρκάζει, σατιρίζει και εκλύει την οργή και την αντίρρηση με τρόπο δημιουργικό. Με τη μορφή του ανέκδοτου, της λαϊκής εικονογραφίας, της διήγησης δηλώνει, αλλά και «δίνει ερεθίσματα» στη φαντασία...

-Ιδιαίτερη θεωρείται, τέλος, η προσφορά του ΓΕΛΙΟΥ στην επικράτηση μίας «διεθνής γλώσσας», καθώς αδιαφιλονίκητα αποτελεί το εφαλτήριο για την εγκαθίδρυση ενός υγιούς διεθνισμού που θα βασίζεται 1] στην αμοιβαιότητα, 2] στην αλληλοκατανόηση, στην «διακρατική» ανεκτικότητα και τέλος 3] στην βαθύτερη κι ουσιαστικότερη επικοινωνία-όσμωση.

- Κάθε λαός γελά με διαφορετικά ερεθίσματα, των οποίων η κατανόηση είναι δύσκολη από άλλες κοινωνίες με διαφορετικούς κώδικες. Ωστόσο, αξίζει να τονιστεί πως η παντομίμα, οι κλόουν, οι εκφράσεις κι οι ήχοι του γέλιου αποτελούν μια "διεθνή γλώσσα" που συμβάλλουν στη δημιουργία μιας ομοιότητας-υγιής ομοιογένειας.

Η επιτακτική ανάγκη «εγκαθίδρυσης» του γέλιου στις μέρες μας

Η αναγκαιότητα του γέλιου μεγαλώνει στις κοινωνίες της εμπορευματοποίησης• ο άνθρωπός του σήμερα έχει καταντήσει, μάλιστα να ταυτίζει το «έχειν», τα υλικά αγαθά με το «είναι»), των συγκρούσεων, των πολλαπλών αντιφάσεων και των κοινωνικών αδιεξόδων. Στην εποχή της τεχνοκρατίας, της κυριαρχίας της ύλης, της χρησιμοθηρίας και του συγγνού και άκρατου ορθολογισμού,

- ✓ ο αυθορμητισμός,
- ✓ **το έξυπνο χιούμορ**(= **ΧΩΡΙΣ** υβριστικό περιεχόμενο),
- ✓ **το πηγαίο γέλιο**,
- ✓ η αγάπη και
- ✓ το ενδιαφέρον για το συνάνθρωπο

λειτουργούν «εξισοροπητικά...

Ο Τσάρλι Τσάπλιν σε σκηνή από την ταινία "Ο μεγάλος δικτάτωρ"

Σημασία του γέλιου στο σχολείο

❖ Η ύπαρξη γέλιου στο χώρο του σχολείου δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να εκτονωθεί και να «χαλαρώσει» από την πίεση ενός αυστηρού και σε πολλές περιπτώσεις ανιαρού σχολικού ωραρίου. Δύναται, κατ' αυτόν τον τρόπο να ανακτήσει και να ανανεώσει τις δυνάμεις του και να συνεχίσει, ύστερα, προσηλωμένος και αφοσιωμένος στην προσπάθειά για βελτίωση της επίδοσής του.

❖ Αναμφισβήτητα, η ύπαρξη γέλιου(εννοείται πηγαίου και αυθόρμητου γέλιου και όχι προσποιητού) μεταξύ των συμμαθητών συνεπάγεται τη σύσφιξη και ισχυροποίηση των μεταξύ τους σχέσεων. Ο μαθητής κοινωνικοποιείται, δεδομένου ότι αντιλαμβάνεται πως έχει κοινά ενδιαφέροντα με το υπόλοιπο μαθητικό σύνολο, πράγμα που τον ωθεί να καταπολεμήσει τους όποιους τυχόν φόβους και την ανασφάλεια. Έτσι, διευρύνει τον υπάρχων κύκλο φίλων του δια μέσω της σύναψης περισσότερων σχέσεων.

❖ «Εγκαθιδρύεται», σε τελευταία ανάλυση, ένα κλίμα οικειότητας μεταξύ διδάσκοντος και διδασκόμενου. Το μάθημα διεξάγεται, συνεπώς, με πιο ομαλό τρόπο, καθώς ο μαθητής συμμετέχει πιο ενεργά σ' αυτό και επίσης δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για μια υγιή σχέση που στηρίζεται:

1) στο σεβασμό,

2) στην όσμωση εκπαιδευτικού και μαθητή και τέλος

3) στην αγαστή συνεργασία

Μπορεί να ασκηθεί στο σχολείο «αγωγή» γέλιου;

Η απάντηση είναι πως καθίσταται επιτακτική ανάγκη η επιδίωξη των διδασκόντων για άσκηση «αγωγής» γέλιου. Μερικοί τρόποι που μπορεί να επιτευχθεί είναι οι ακόλουθοι:

- Το σχολείο οφείλει να μεριμνήσει για τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων με επίκεντρο το χιούμορ, ούτως ώστε να προωθηθεί και να εκθιαστεί η ευεργετική επίδραση του στο άτομο[λ.χ. ανέβασμα από τους μαθητές κωμωδιών στο πλαίσιο του σχολείου, παρακολούθηση ταινιών με χιουμοριστικό περιεχόμενο,...]
- Οι εκπαιδευτικοί θεωρείται, επιπλέον, καίριας σημασίας να χρησιμοποιούν το ΓΕΛΙΟ ως μέσο διδασκαλίας. Η χρησιμοποίησή του κατά την εκπαιδευτική διδασκαλία σε συνδυασμό με άλλες παιδαγωγικές μεθόδους μπορεί να οδηγήσει στη διεξαγωγή ενός επικοινωνιακού μαθήματος που θα αποκομίζει οφέλη αφενός και πρωτίστως ο μαθητής κι αφετέρου ο διδάσκων...
- Σε τελευταία ανάλυση, στο πλαίσιο των φιλολογικών ως επί το πλείστον μαθημάτων δύναται να δοθεί έμφαση σε κείμενα με χιουμοριστικό και σαρκαστικό περιεχόμενο, για να εγκολπωθούν οι μαθητές την αρχή πως ο «ΓΕΛΩΤΑΣ» αποτελεί αναντίρρητα πηγή ζωής και ελιξίριο νεότητας.

Αρνητικές επιπτώσεις του γέλιου

Ας διερωτηθούμε, στην αντίπερα όχθη, το ακόλουθο:

Σε ποιες καταστάσεις συνίσταται η αρνητική πτυχή του ΓΕΛΙΟΥ:

1. Μπορεί ένας λαός να τέρπεται με:

- χυδαιολογίες
- γελοιοποίηση προσώπων και ομάδων
- εύπεπτα κωμικά ευρήματα
- τυποποιημένη και εμπορευματοποιημένη διασκέδαση

2. Το υπερβολικό-«νευρικό» γέλιο δύναται να οδηγήσει σε καταπληξία. Η υπερβολική έξαρση όπως επίσης και τα ξαφνικά ξεσπάσματα γέλιου μπορεί όλα να θεωρηθούν αρνητικές πτυχές του γέλιου.

Άλλωστε, η υπερβολική έξαρση είναι ένα σύμπτωμα που εμφανίζεται στα άτομα που πάσχουν από μανιοκαταθλιπτική ψύχωση.

3. Στο πλαίσιο της κοινωνικής ζωής, το γέλιο συχνά είναι προσποιητό. Η σοβαροφανής εποχή δεν αντέχει τη χαρά, την επιτρέπει μόνο στους ονειροπόλους, στους γραφικούς.
4. Δεν μπορούμε, επίσης, να αγνοήσουμε πως γέλιο είναι δυνατό να παραχθεί από το σαρκασμό, την κακία ως αντίδραση του αλλοτριωμένου απέναντι στη θλίψη και τη συμφορά.
5. Αν σήμερα ο λαός γελά με στερεότυπα ανέκδοτα και τυποποιημένες καταστάσεις, αυτό δείχνει ότι η βιομηχανοποίηση έχει εισέλθει και στο χώρο του γέλιου. Η μαζική ψυχαγωγία ισοπεδώνει τα αισθητικά κριτήρια του σύγχρονου ατόμου - καταναλωτή (π.χ. αστεία κωμικών με υβριστικό περιεχόμενο, χονδροειδής εντυπωσιασμός του κοινού από τους ηθοποιούς, ...) και αντιστρέφει τη λειτουργία του γέλιου από συνέπεια της κοινωνικής συνοχής σε προϋπόθεσή της.
6. Η εξουσία χρησιμοποιεί το αστείο ως μέθοδο λαϊκισμού
(= *κατάσταση στην οποία κάποιοι παράγοντες {πολιτικοί κυρίως...} κατευθύνουν το πλήθος, ανάλογα με τα συμφέροντά τους*) για να πείσει, να προσεταιριστεί και να εξαπατήσει.
7. Το κυριότερο πρόβλημα με το χιούμορ [η λέξη χιούμορ προέρχεται ετυμολογικά από τη λατινική λέξη 'humor' που σημαίνει υγρό, την υγρασία, το χυμό, και κατ' επέκταση τη διάθεση] σήμερα έγκειται στην εμπορευματοποίησή του, στην απόλυτη εκμετάλλευση του από την αγορά. Οι διαφημιστές κάνουν χιούμορ, οι επιχειρήσεις μισθώνουν κλόουν. Το χιούμορ τείνει στον 21^ο αιώνα να χάσει ιδιαιτερότητα. Η εμπορική του χρήση το στερεί από την πρωταρχική του λειτουργία, αυτή της χειραφέτησης, της απελευθέρωσης.

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ: Ο εφιάλτης του ολοκληρωτισμού, είτε με τη μορφή του σταλινισμού είτε με τη μορφή του ναζισμού είχε "νομοθετήσει την αισιοδοξία" και κάθε αντίπαλη συμπεριφορά αποτελούσε έγκλημα. Η ποιότητα των μέσων που παράγουν το γέλιο αποδεικνύει ότι και η σύγχρονη κοινωνία αποτρέπει την κριτική προς τα δημόσια πρόσωπα και τις κοινωνικές συνθήκες και αποπροσανατολίζει τον κόσμο.

Πρωταπριλιάτικη φάρσα

Στην Ελλάδα, έχουμε τη συνήθεια την 1^η Απριλίου να κάνουμε φάρσα σε γνωστά, φιλικά ή μη γνωστά πρόσωπα ακόμα και στο χώρο του σχολείου. Η πράξη αυτή έχει ως ενδόμυχο σκοπό ,πέρα απ' το ότι αποτελεί κάτι το συνηθισμένο που έχουν εγκολληθεί τα άτομα στο διάβα του χρόνου, την παροχή μίας ανάλαφρης και ευχάριστης νότας στην ζωή μας. Έχουμε τη δυνατότητα γέλιου και συνάμα τέρψης δίχως δισταγμούς πράγμα που αντιδιαστέλλεται στη μονότονη και γκριζα καθημερινότητα και ευρύτερα στις δυσχερείς συνθήκες τις οποίες βιώνουμε, σε μεγάλο, βαθμό στις μέρες μας...

Αναζητώντας την προέλευση της Πρωταπριλιάτικης φάρσας

Την προέλευση της πρωταπριλιάτικης φάρσας κανένας δεν μπορεί ασφαλώς να ορίσει, καθώς πρόκειται για κάτι ασαφές και απροσδιόριστο. Παραθέτουμε, ωστόσο, τις γνώμες ορισμένων ιστορικών που οριοθέτησαν το εμβόλιμα αυτής της πασίγνωστης συνήθειας.

1. Κατά τη γνώμη πολλών ιστορικών η συνήθεια αυτή άρχισε στην Ευρώπη κατά το 16^ο αιώνα επί βασιλείας του Καρόλου του Θ'. Τότε με διάταγμα που υπογράφηκε μετατέθηκε η αρχή του έτους από την 1^η Απριλίου στην 1^η Ιανουαρίου(1^η Απριλίου: έως τότε αποτελούσε την αρχή του έτους). Επειδή έγινε η μετάθεση της Πρωτοχρονιάς φυσικό ήταν να σταματήσει και η ανταλλαγή δώρων και ευχών την 1^η Απριλίου. Δύσκολα όμως ξεριζώνεται μια παλιά συνήθεια, γι' αυτό και πολλοί συνέχισαν να κάνουν χάρη αστειότητας ψεύτικα δώρα και ψεύτικες ευχές την ημέρα της Πρωταπριλιάς.
2. Άλλοι ιστορικοί υποστήριζαν ότι η συνήθεια αυτή μας ήρθε από τις δυτικές χώρες, στις οποίες η εποχή του ψαρέματος αρχίζει την 1^η Απριλίου. Επειδή λοιπόν την εποχή αυτή τα ψάρια πιάνονται δύσκολα και ξεφεύγουν, δημιουργήθηκε το έθιμο του «πρωταπριλιάτικου ψαριού» και οι φαρσέρ προσέφεραν αντικείμενα, που έφευγαν από τα χέρια, όπως τα ψάρια.
3. Κατά πολλούς η πρωταπριλιάτικη φάρσα έχει την προέλευσή της από τη γιορτή της «κοροϊδίας και του ξεγελάσματος» της ρωμαϊκής θεάς «Venus April», δηλαδή της Απριλίου Αφροδίτης, ενώ άλλοι επιμένουν ότι με τα πρωταπριλιάτικα ψέματα και αστεία μεγάλη σχέση έχει η Ινδή θεά του έρωτα η περίφημη Μάγια.

Αστείες καταστάσεις

Λέει ο πατέρας στο γιό του κοιτάζοντας τους ελέγχους τους:

« Στην ηλικία σου αγόρι μου έπαιρνα δέκα με τόνο.

Και ο γιος ανυποψίαστος απαντά:

« Οι τόνοι δυστυχώς(;;;) καταργήθηκαν...

Πηγαίνει κάποιος σε μια εφορία, διότι εξαιτίας μίας πρόσφατης μετακόμισης έπρεπε να εγγραφεί σ' αυτήν. Η «υπόθεση» έχει ως εξής:

Καλημέρα σας.

- (κενό)
- Δεδομένου ότι άλλαξε περιοχή, θα επιθυμούσα να μεταφέρω τα χαρτιά μου στην παρούσα εφορία.
- (κενό)
- Νομίζω ότι τα έχω συγκεντρώσει όλα...
- (κενό)
- Μήπως θα θέλατε να τους ρίξετε μια ματιά.
- Για φέρτε τα. Εδώ λείπει το έγγραφο Χ. ΕΠΟΜΕΝΟΣ...
- Μισό λεπτό. Που θα μπορούσα να το προμηθευτώ;
- Στην παλιά σου εφορία.

Φεύγει ο άνθρωπος και ύστερα από αυτόν τον κατατοπιστικό διάλογο μαζεύει τα κουράγια και την υπομονή του και πηγαίνει στην παλιά εφορία. Αφού έχει συλλέξει το ζητούμενο έγγραφο Χ, βρίσκεται μπροστά στον ίδιο υπάλληλο. Και έπεται ο ακόλουθος διάλογος:

- Καλημέρα σας...
 - (κενό)
 - Έφερα το έγγραφο που μου ζητήσατε και τα υπόλοιπα χαρτιά για τη μεταφορά.
 - (κενό)
 - Μήπως θα θέλατε να τα δείτε.
 - ΝΑΙ, ΝΑΙ,.... . Α,α,α,α,α,α,... δεν είναι εντάξει. Σου λείπει η δήλωση Ψ. Πήγαινε ξανά στην προηγούμενη εφορία σου, γιατί χωρίς τη δήλωση αυτή δεν καθίσταται εφικτή η μεταφορά.
 - Καλά!!! Δε μου το 'λέγες την προηγούμενη φορά που ήρθα. Όλη αυτή η ταλαιπωρία για το τίποτα;
 - Ας μην μετακόμιζες αν ήθελες να αποφύγεις την ταλαιπωρία.
 - Απαιτώ εδώ και τώρα να πραγματοποιήσετε τη μεταφορά...
- Και κάπου εδώ το συμβάν έλαβε τέλος.

Αποφθεγματικές φράσεις

- Γέλως άκαιρος εν βροτοίς δεινόν κακόν.

Μένανδρος, 4ος αιώνας π.Χ., Αρχαίος Έλληνας ποιητής

μτφρ: το άκαιρο γέλιο είναι μεγάλο κακό για τους θνητούς

- Γελάει καλύτερα, όποιος γελάει τελευταίος.

Αγγλική παροιμία

Συμπεράσματα ερωτηματολογίου

Μετά την καταμέτρηση των θετικών αλλά και των αρνητικών απαντήσεων, των ερωτηθέντων μαθητών της 1^{ης} Λυκείου, συμπέρασμα αποτέλεσε το γεγονός στις ποικίλες απόψεις τους, σχετικά με την επίδραση του γέλιου στη ψυχική και σωματική υγεία του ατόμου.

1. Το γέλιο σας βοηθά να ανοίγεστε στους άλλους;

Όπως αρχικά υποθέσαμε το γέλιο δεν αποτελεί μόνο μια αντίδραση, αλλά είναι και πρώτης τάξεως μέσο επικοινωνίας όπως προέκυψε από την ερώτηση που θέσαμε.

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	88%	9%	3%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	74%	7%	19%

2.

2. Αισθάνεστε αυτοπεποίθηση όταν κάνετε τους άλλους να γελάνε;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	85%	6%	9%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	81%	4%	14%

Το γέλιο επίσης κάνει τους ανθρώπους να έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και να νιώθουν αυτοπεποίθηση. Γι' αυτό και οι περισσότερες απαντήσεις των παιδιών στην ερώτηση που κάναμε ήταν θετικές.

3. Το γέλιο σας βοηθά να απομακρύνεται καταστάσεις όπως θυμός και στρες;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	58%	6%	36%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	74%	14%	22%

Οι άνθρωποι ηρεμούν έπειτα από μια κρίση γέλιου και το άσχημο συναισθήματα εξαφανίζονται.

4. Νιώθετε την ανάγκη να γελάτε στις δύσκολες στιγμές;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	49%	24%	27%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	66%	14%	19%

Όπως διαπιστώσαμε ο κόσμος έχει τον δικό του τρόπο να αντιδρά στις δύσκολες καταστάσεις. Πάντως για αρκετούς το γέλιο αποτελεί έναν από τους τρόπους αυτούς.

5. Έχετε παρατηρήσει ότι ομορφαίνετε όταν γελάτε;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	27%	30%	43%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	48%	26%	26%

Όπως και στην αυτοπεποίθηση τα αποτελέσματα για το αν ομορφαίνουμε όταν γελάμε ήταν κυρίως θετικά. Αυτό έχει να κάνει κυρίως με την ψυχική ευεξία που νιώθει κάποιος όταν γελάει. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένας αρκετά μεγάλος αριθμός γυναικών της τάξεως απάντησε θετικά στην ερώτηση αυτή.

6. Θεωρείτε ότι το γέλιο είναι ένας τρόπος άσκησης για όσους κάνουν καθιστική ζωή;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	30%	40%	30%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	19%	29%	52%

Η πλειοψηφία των μαθητών φαίνεται να υποστηρίζει ότι το γέλιο δεν είναι ένας τρόπος άσκησης για όσους κάνουν καθιστική ζωή. Μεγάλος βέβαια είναι ο ενδοιασμός σχετικά με το θέμα αυτό, σχολιάζοντας ότι δεν μπορούν να είναι σίγουροι, καθώς δεν έτυχε να το σκεφτούν ιδιαίτερα στο παρελθόν.

7. Σας έχει τύχει να δακρύσετε από τα γέλια;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	91%	9%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	100%	-	-

Σχεδόν ομόφωνη ήταν η απάντηση για το αν τους έχει τύχει ποτέ να δακρύσουν από τα γέλια. Όλοι οι μαθητές απάντησαν θετικά συμφωνώντας ότι αποτελεί κοινό φαινόμενο στην καθημερινή μας ζωή. Έτσι γίνεται εμφανές το γεγονός ότι τα δάκρυα αποτελούν είδος αντίδρασης μετά από μια καλή 'δόση' γέλιου.

8. Πως γελάτε συνήθως;

ΦΥΛΛΟ	ΔΥΝΑΤΑ	ΑΠΛΩΣ ΧΑΜΟΓΕΛΩΝΤΑΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΣΧΕΔΟΝ ΑΘΟΥΡΒΑ
ΑΓΟΡΙΑ	55%	3%	42%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	74%	-	26%	-

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο τρόπος με τον οποίο γελούν ο περισσότεροι είναι δυνατά είτε κανονικά.

9. Όταν γελάτε πολύ νιώθετε κάποια διαφορά στους μυς του προσώπου σας;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	58%	21%	21%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	55%	19%	26%

Πολλοί ήταν αυτοί που συμφώνησαν ότι μετά από το γέλιο μεγάλης διάρκειας νιώθουν διαφορά στους μυς του προσώπου τους, κάτι που δείχνει έντονα ότι το γέλιο συνδέεται με το σώμα μας.

10. Πόσο συχνά γελάτε την ημέρα;

ΦΥΛΛΟ	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
ΑΓΟΡΙΑ	52%	39%	9%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	41%	52%	7%	-

Η πλειοψηφία των μαθητών υποστηρίζει ότι γελάνε πολύ την ημέρα, ενώ λίγοι ήταν αυτοί που απάντησαν ότι γελάνε λίγο στην καθημερινότητα. Οι περισσότεροι γελάνε πολύ την ημέρα επειδή κάθε μέρα χρειάζεται ένα χαμόγελο, ένα γέλιο.

11. Γελάτε αρκετά στις μέρες μας;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	91%	9%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	85%	15%	-

Από τα αποτελέσματα βλέπουμε ότι οι περισσότερες απαντήσεις είναι θετικές, που σημαίνει ότι ακόμα και σ' αυτές τις δύσκολες στιγμές το γέλιο δεν χάνεται από το πρόσωπο των μαθητών της 1^{ης} Λυκείου.

12. Έχετε γελάσει ποτέ σε ακατάλληλη στιγμή;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	91%	9%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	85%	14%	-

Τα αποτελέσματα λοιπόν έδειξαν ότι πολλοί είχαν βρεθεί στην δύσκολη θέση να γελάσουν σε ακατάλληλη στιγμή, ενώ ένα μικρό ποσοστό δεν βρέθηκαν σε αυτή τη δύσκολη θέση.

13. Πιστεύετε ότι το γέλιο είναι σημαντικό;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	94%	-	6%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	100%	-	-

Αναμφίβολα η πλειοψηφία των θετικών αποτελεσμάτων ενδείκνυται ότι υπερτερεί από τα ίσως των μαθητών. Έτσι υπολογίστηκε ότι το γέλιο είναι σημαντικός παράγοντας στην καθημερινή μας ζωή.

14. Με ποιο γέλιο των άλλων ενοχλήστε;

ΦΥΛΛΟ	ΕΙΡΩΝΙΚΟ	ΥΠΟΤΙΜΗΤΙΚΟ	ΝΕΥΡΙΚΟ	ΚΟΡΟΪΔΕΥΤΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΛΗΤΙΚΟ	ΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ
ΑΓΟΡΙΑ	49%	6%	-	18%	18%	9%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	36%	19%	-	19%	22%	4%

Σύμφωνα με την έρευνα μας τρομερά ενοχλητικό είναι το ειρωνικό γέλιο καθώς πολλοί άνθρωποι ενοχλούνται γενικά με την ειρωνεία. Ένα μεσαίο ποσοστό όμως απάντησε ότι ενοχλούνται από το κοροϊδευτικό ή από το προσβλητικό.

15. Πως νομίζετε ότι θα είναι η ζωή μας χωρίς το γέλιο;

ΦΥΛΛΟ	ΑΔΙΑΦΟΡΗ	ΜΟΝΟΤΟΝΗ	ΠΛΗΚΤΙΚΗ	ΚΑΛΥΤΕΡΗ
ΑΓΟΡΙΑ	24%	37%	33%	6%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	20%	48%	22%	-

Φυσικά πολλοί από εμάς δεν θα ήθελαν να φανταστούν τη ζωή χωρίς το γέλιο. Θα ήταν πολύ μονότονη, αδιάφορη και ηληκτική. Άλλωστε όπως υποστηρίζουν πολλοί επιστήμονες οι άνθρωποι κάνουν πολύ καλό στην υγεία του ανθρώπου.

16. Πιστεύετε ότι το γέλιο είναι φάρμακο;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΊΣΩΣ
ΑΓΟΡΙΑ	73%	3%	24%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	81%	-	19%

Όπως έχουν αναφέρει και οι περισσότεροι γιατροί το γέλιο είναι θεραπευτικό για την υγεία του οργανισμού. Γι' αυτό και η πλειοψηφία των μαθητών πιστεύει ότι το γέλιο είναι φάρμακο.

17. Επιδοκιμάζετε την άποψη πως το γέλιο αποτελεί αξία;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΑΛΛΟΝ	ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΩ ΣΚΕΦΤΕΙ
ΑΓΟΡΙΑ	40%	15%	21%	24%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	41%	4%	33%	22%

Σε αυτή την ερώτηση οι περισσότεροι μαθητές δεν ήταν σίγουροι ή δεν είχαν σκεφτεί αν το γέλιο αποτελεί αξία. Σύμφωνα με την ερευνητική μας εργασία τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το γέλιο αποτελεί αξία και μάλιστα είναι πολύ σημαντική στη ζωή του ανθρώπου.

18. Πιστεύετε ότι το γέλιο μπορεί να συμβάλει στην πιο ανώδυνη αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης που βιώνουμε σήμερα στην Ελλάδα;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΑΛΛΟΝ	ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΩ ΣΚΕΦΤΕΙ
ΑΓΟΡΙΑ	43%	12%	27%	18%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	41%	11%	29%	19%

Φυσικά και ένα μεγάλο ποσοστό πιστεύει πως έχοντας γέλιο στη ζωή τους η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης θα είναι πιο ανώδυνη στις σημερινές μέρες.

19. Πως γελάτε κατά την διάρκεια μιας ημέρας;

ΦΥΛΛΟ	10'	15'	30'	45'	1 ΩΡΑ	2 ΩΡΕΣ	ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
ΑΓΟΡΙΑ	9%	15%	18%	12%	12%	12%	21%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	15%	-	11%	-	11%	11%	52%	-

Όλοι λένε ότι μια μέρα χωρίς γέλιο είναι μια χαμένη μέρα. Αυτό λοιπόν πιστεύουν και οι συμμαθητές μας γι' αυτό δεν αφήνουν μέρα χωρίς γέλιο και μάλιστα γελάνε πολύ περισσότερο από 2 ώρες την ημέρα.

20. Το γέλιο είναι κολλητικό-μεταδοτικό. Υποστηρίζετε αυτή την άποψη;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΑΛΛΟΝ	ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΩ ΣΚΕΦΤΕΙ
ΑΓΟΡΙΑ	82%	4%	14%	-
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	64%	15%	21%	-

Εννοείται πως το γέλιο είναι κολλητικό-μεταδοτικό γι' αυτό και οι περισσότεροι από μας έχουν βρεθεί στη θέση του να γελάμε χωρίς να ξέρουμε το γιατί;

21. Σύμφωνα με τους μαθητές οι σημαντικότερες ευεργεσίες του γέλιου είναι οι παρακάτω:

μέσο παγκόσμιας επικοινωνίας (κλόουν, παντομίμα → στοιχεία όλων των λαών) σε ποσοστό:

ψυχολογική επίδραση (μας οπλίζει με αισιοδοξία, θετική διάθεση) σε ποσοστό:

Το χιούμορ μας κάνει τολμηρούς, δίνοντας μας τη δυνατότητα να μιλήσουμε και να εκφραστούμε για όλα τα πράγματα (σε γενικές γραμμές) με άνεση, «μεταξύ σοβαρού και αστείου». σε ποσοστό:

ΦΥΛΛΟ	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
ΑΓΟΡΙΑ	21%	37%	27%	15%
	67%	18%	3%	12%
	49%	30%	12%	9%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	22%	55%	19%	4%
	60%	29%	7%	4%
	71%	29%	-	-

22. Υπάρχει σίγουρα αρνητική πτυχή του ΓΕΛΙΟΥ που συνίσταται κυρίως στις κακόβουλες προθέσεις του ατόμου που γελά [περιφρόνηση, γελοιοποίηση, ειρωνεία,...]. Νομίζετε ότι κάνετε «χρήση» αυτής της μορφής γέλιου;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΑΛΛΟΝ
ΑΓΟΡΙΑ	37%	36%	27%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	27%	29%	44%

Η συντριπτική πλειοψηφία κάνει χρήση της αρνητικής πτυχής του γέλιου, ενώ λίγοι είναι αυτοί που δεν μπορούν να καταλάβουν την διάκριση μεταξύ καλού και κακού γέλιου.

23. Θεωρείτε ότι το γέλιο είναι ελιξίριο ψυχικής νεότητας;

ΦΥΛΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΑΛΛΟΝ	ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΩ ΣΚΕΦΤΕΙ
ΑΓΟΡΙΑ	61%	-	24%	15%
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	66%	4%	11%	19%

Η πλειονότητα των μαθητών πιστεύει ότι φυσικά και το γέλιο είναι ελιξίριο ψυχικής νεότητας.

Επίλογος

Επιλογικά, θα θέλαμε να επισημάνουμε πως το πέρας της Ερευνητικής Έκθεσης μας βρήκε πλήρεις σε γνώσεις πάνω στο θέμα που μια ομάδα 18 μαθητών φορώντας την ερευνητική της στολή ανέλαβε να βρει πληροφορίες, το ΓΕΛΙΟ.

Το γέλιο πηγή ζωής και ανανέωσης μας προσφέρει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε κάθε δύσκολη περίσταση με κέφι (όσο το δυνατόν γίνεται) και ιδιαίτερα τη σημερινή κρίση υπό το ζυγό της οποίας ζούμε. Σ' αυτό το «ταξίδι» που πραγματοποιήσαμε αυτή τη σχολική χρονιά (αν και τελικά ίσως δεν ήταν επαρκής) είχαμε την ευκαιρία να εμπλουτίσουμε το έργο μας με τις γνώμες των υπόλοιπων συμμαθητών μας.

Βιβλιογραφία

- http://www.nea-acropoli.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=155:2008-03-23-17-40-34&catid=58:2008-03-23-17-32-17&Itemid=105
- <http://www.sansimera.gr/biographies/264#ixzz2Es5JZ9tz>
- <http://www.sansimera.gr/biographies/264><http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84>http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CF%8A%CF%84%CE%B6%CE%AE%CF%82
- http://el.wikipedia.org/wiki/Κλασική_εποχή_της_μουσικής
- http://el.wikipedia.org/wiki/Στέφανος_Βασιλειάδης
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BD_%CE%9C%CE%AD%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%82
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1>
- <http://www.24grammata.com/?cat=111&paged=3>
- <http://www.sansimera.gr/worldays/88#ixzz2EGru3snt>
- <http://www.tanea.gr/kosmos/article/?aid=4602809>
- <http://users.sch.gr/babaroutsoup/pareababa/epikoinonia/geliothema.htm>
- <http://www.sansimera.gr/worldays/88#ixzz2EGru3snt>
- <http://el.wikipedia.org/wiki/>
- <http://www.gnomikologikon.gr/catquotes.php>
- <http://psixologia.medlook.gr/articles.php>
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Laughter>)<http://www.babaroutsoup.com/pareababa/epikoinonia/geliothema.htm>
- βιβλίο «ΕΚΘΕΣΕΙΣ» της Δ. Καλαβρουζιώτου εκδ. ΣΑΒΑΛΑΣ
- http://users.sch.gr/symfo/sholio/ekthesi/a_likiu/a09a.humor_ke_zoi.htm
- http://www.doukas.gr/app/webroot/fckfile/file/Lykeio/New/ALykeiou/nglossa/_Thematikoi_Kykl_oi_.pdf
- <http://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Gelio.htm>
- <http://www.sansimera.gr/biographies/264>
- (http://www.neaacropoli.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=155:2008-03-23-17-40-34&catid=58:2008-03-23-17-32-17&Itemid=105)
- <http://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Gelio.htm>
- <http://www.all4fun.gr/various/articles/1777-2010-05-03-20-21-26.html>
- http://el.wikipedia.org/wiki/Κλασική_εποχή_της_μουσικής
- http://el.wikipedia.org/wiki/Στέφανος_Βασιλειάδης
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84>
- (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BD_%CE%9C%CE%AD%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%82)
- (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%B6%CE%BF%CE%B1%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%BF_%CE%A1%CE%BF%CF%83%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B9)
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1>
- <http://www.24grammata.com/?cat=111&paged=3>
- Ιστορία της Μουσικής, τομ. Α, Εμιλ Βύλερμολ, Αθήνα, 1979, εκδ. Υποδομή.
 - Ιστορία της Μουσικής, Υγρα C. Θεοδωροπούλου, Ελληνικόν Ωδείο, Αν. Εταιρία, εκδ. Αθήνα.
 - Dictionary of Music and Musicians, ed. Stanley Sabie (τομ. 19).
 - Ιστορία του Θεάτρου, Φύλλης Χάρτυολ, εκδ. Υποδομή.
 - Θεατρικό Λεξικό, Αλέξης Σολομός, εκδ. Κέδρος.
 - Θεατρική Αγωγή, Α. Θ. Φλώρος, εκδ. Αρσενίδης.

- Γνωριμία με το θέατρο, Robin May, Μετάφραση Τ. Λιγνάδης, εκδ, Διάγραμμα.
- Ιστορία του Θεάτρου, Robert Pignarre, εκδ. Ζαχαρόπουλος
- Μυστηριακό Θέατρο, Τζ. Α. Λιβράγκα, εκδ. Νέα Ακρόπολη
- Εγκυκλοπαίδειες : Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα
- Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια
- Εγκυκλοπαίδεια Ελευθερουδάκη